

Povorka ponosa u Splitu: longitudinalna analiza novinskih objava 2011.-2015.

Knezović, Matea

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:431790>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Matea Knezović

**POVORKA PONOSA U SPLITU: LONGITUDINALNA
ANALIZA NOVINSKIH OBJAVA 2011. – 2015.**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2016.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

**POVORKA PONOSA U SPLITU: LONGITUDINALNA
ANALIZA NOVINSKIH OBJAVA 2011. – 2015.**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izvr. prof. dr. sc. Gordana Vilović

Studentica: Matea Knezović

Zagreb

lipanj, 2016.

Izjavljujem da sam diplomski rad Povorka ponosa u Splitu: longitudinalna analiza novinskih objava 2011. – 2015., koji sam predala na ocjenu mentoru izvr. prof. dr. sc. Gordani Vilović, napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekla ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Matea Knezović

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Teorijski okvir	3
2.1. Osnovni pojmovi LGBT zajednice	3
2.2. Medijsko izvještavanje o Paradi ponosa i dosadašnja istraživanja	4
3. Povijest Povorke ponosa	6
3.1. Stonvolški neredi.....	6
3.2. Povorka ponosa u Hrvatskoj	7
3.2.1. Povorka ponosa u Splitu.....	8
4. Homofobija i diskriminacija.....	11
5. Hrvatsko zakonodavstvo i prava LGBT populacije	14
5.1. Prava LGBT populacije u medijskim zakonima	15
5.1.1. Zakon o medijima (NN 59/04, 84/11, 81/13).....	15
5.1.2. Zakon o elektroničkim medijima (NN 153/09, 84/11, 94/13, 136/13)	15
6. Masovni mediji.....	16
6.1. Moć i uloga masovnih medija	16
6.2. Kako bi masovni mediji trebali izvještavati o LGBT populaciji?.....	16
6.3. Dobre i loše vijesti.....	18
7. Medijske publike	19
7.1. Medijske publike kao nekritički promatrači.....	19
7.2. Medijske publike i medijska pismenost	20
8. Metodologija	21
8.1. Analiza sadržaja	21
8.1.1. Cilj i hipoteze istraživanja.....	21
8.1.2. Jedinica analize i matrica	23
8.1.3. Test pouzdanosti.....	23
8. Rezultati istraživanja	24
8.1. Rubrika objave i broj objavljenih priloga	24
8.2. Zastupljenost novinskih formi.....	24
8.2. Obilježja naslova	26
8.3. Izvori informacija.....	29
8.4. Broj citata	30
8.5. Obilježja autora priloga	30
8.6. Razlikovanje stavova i informacija	31

8.7. Vrijednosna orijentacija priloga	32
8.7. Diskriminatorne riječi	32
8.8. Grafička oprema priloga.....	32
8.9. Primjeri pozitivne prakse	33
9. Zaključak.....	34
10. Popis literature.....	39

Popis slika

Slika 1: Senzacionalistički naslov u <i>Slobodnoj Dalmaciji</i>	27
Slika 2: Agencijska vijest u <i>Novom listu</i>	30

Popis grafikona

Grafikon 1: Novinarski žanrovi u <i>Slobodnoj Dalmaciji</i>	25
Grafikon 2: Novinarski žanrovi u <i>Novom listu</i>	26
Grafikon 3: Naslovi u <i>Slobodnoj Dalmaciji</i> i <i>Novom listu</i>	27
Grafikon 4: Oprema naslova u <i>Slobodnoj Dalmaciji</i>	28
Grafikon 5: Oprema naslova u <i>Novom listu</i>	28
Grafikon 6: Primjeri pozitivne prakse u <i>Slobodnoj Dalmaciji</i> i <i>Novom listu</i>	27

1. Uvod

Masovni mediji su postali naša svakodnevnica, uvukli su se u naše živote i domove na način da ih nekada ni ne primjećujemo, postali su dio nas samih. Gdje god da se okrenemo izloženi smo masovnim medijima i milijunima informacija, čak i ako bi htjeli pobjeći od njih u današnje vrijeme to je nemoguća misija.

Tema ovog diplomskog rada jest „*Parada ponosa u Splitu: longitudinalna analiza novinskih objava 2011. – 2015.*“, a iz samog se naslova nameće pitanje o tome kako su masovni mediji izvještavali o Povorkama ponosa u Splitu i koje su nam informacije o tom događaju, od kojih jednostavno ne možemo pobjeći, donosili u naše domove.

Ova tema je odabrana jer sam bila svjedokom Parade ponosa u Splitu isključivo kao medijski konzument. Ono što sam 2011. godine o tom događaju mogla doznati putem masovnih medija i što mi se urezalo u sjećanje bile su brojke prosvjednika koji su LGBT aktiviste nazivali svakakvim pogrđnim imenima, kojim su ih povrcem gađali, tko je od političara podržao manifestaciju a tko ne i koliko policajaca je sudjelovalo u osiguranju. A kada sam se upitala što LGBT aktivisti široj društvenoj zajednici zapravo žele poručiti Povorkom ponosa u Splitu, a da sam taj odgovor čula ili vidjela u masovnim medijima, jedino čega sam se mogla sjetiti jest glavni slogan pod kojim je Povorka ponosa organizirana. Za koja prava se točno bore, kako im izgleda svakodnevni život, susreću li se s diskriminacijom i još mnoge bitne informacije ja kao prosječni medijski konzument nisam znala, a da se LGBT aktivisti izlažu mogućnosti da ih netko fizički napadne na prosvjednom maršu samo da bi uzvikivali jedan slogan od pet riječi bilo bi naivno za pretpostaviti.

Glavna pretpostavka ovog istraživanja jest da masovni mediji kada izvještavaju o Povorki ponosa u Splitu samo djelomično izvještavaju o stvarnom značaju same manifestacije, a posljedično tome svi mi koji gledamo i čitamo te novinarske izvještaje nismo dovoljno upoznati s pozadinom zbog koje pripadnici LGBT zajednice svake godine javno prosvjeduju.

LGBT populacija redovito je svake godine medijski popraćena upravo za vrijeme održavanja Povorka ponosa, koja je u hrvatskom društvu stekla tradiciju dugu već četrnaest godina. Ostatak godine medijski su marginalizirani.

Ovaj diplomski rad orijentiran je isključivo na Povorka ponosa jer su hrvatski masovni mediji oskudni priložima vezanima uz ovu populaciju, a da se tematikom ne dotiču te godišnje

proslave. Kada se medijska svjetla u lipnju ili srpnju svake godine okrenu ka ovoj manjinskoj zajednici, jako je važno što možemo čuti na radiju, pročitati u dnevnom tisku, vidjeti na malim ekranima ili pročitati na zaslonima mobitela, tableta i računala.

Odabrane su sve Povorke ponosa u Splitu koje su se do sada održale jer su upravo te manifestacije, nakon četrnaest godina duge tradicije Povorki ponosa u Zagrebu, ponovno pokazale netoleranciju hrvatskog društva prema toj manjinskoj skupini. Analiza sadržaja glavna je metoda ovog rada kako bi se objektivno odredio način kako mediji izvještavaju o Povorci ponosa u Splitu, a samim time to je i najprikladnija metoda.

Masovni mediji na kojima je provedena analiza sadržaja su dvije dnevne novine *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*. *Slobodna Dalmacija* regionalni je dnevni list s velikom čitanošću i velikim utjecajem u gradu Splitu, čitavoj Dalmaciji, a nije rijetkost vidjeti kako se te novine čitaju i u drugim dijelovima Hrvatske. Zanimljivo se pokazalo za istražiti kako te „splitske“ novine izvještavaju o Paradi ponosa koja se događa upravo u njihovom gradu. *Novi list* su riječke dnevne novine. Iako je također riječ o regionalnom novinama, nitko ne može poreći utjecajnost tog lista koji zaista ima dugu i slavnu prošlost. Ove dvije dnevne novine, iako obje regionalne, različite su po svojoj uređivačkoj politici, stoga je jako bitno usporediti i načine na koje obje novine izvještavaju o Povorci ponosa u Splitu.

Slobodna Dalmacija i *Novi list* imaju moć da javnost bolje upozna probleme s kojima se pripadnici LGBT zajednice susreću, mogu djelovati na suzbijanju stereotipa, osuditi diskriminaciju, raditi na promociji njihovih prava, prikazivati ih kao jednakovrijedne članove društva bez obzira na spolnu ili seksualnu orijentaciju.

No, rade li zaista na tome? To je pitanje na koje donosi odgovor ovaj diplomski rad.

2. Teorijski okvir

2.1. Osnovni pojmovi LGBT zajednice

LGBTTIQQ¹ (LGBT, LGBTIQ, LGBTT, GLBT) je akronim kojim se opisuju rodni i spolni identiteti osoba koje se osjećaju drugačije od uobičajene rodne i spolne identifikacije. „LGBT je akronim koji se koristi kako bi se obuhvatile sve osobe koje nisu strogo heteroseksualne orijentacije i uključuje lezbijke (otuda L), gej muškarce ili gay (G), biseksualne osobe (B) i transrodne osobe (T). Ovom akronimu se često dodaje i Q označavajući osobe koje se deklariraju kao queer, te „I“ za interseksualce/ke i još jedno T za transseksualne osobe. U zadnje vrijeme se nerijetko dodaje i posljednje Q koje označava one koji si postavljaju pitanje/a o svojoj seksualnoj orijentaciji (Q dolazi iz engleske riječi questioning). Dakle, potpuni akronim bi bio LGBTTIQQ“ (Trbonja, 2012: 497).

LGBT Pride (Parada ponosa, Povorka ponosa, Prosvjedni marš) koji se organizira diljem svijeta je prosvjedni marš za prava tih osoba. Tradicionalno se održava od 1970. godine kao obljetnica događaja iz 1969. godine ispred njujorškog kluba The Stonewall Inn koji se smatra početkom suvremenog pokreta za zaštitu ljudskih prava LGBT osoba.

LGBT zajednica koristi različite simbole čija je ključna uloga izražavanje vidljivosti, jedinstva, ponosa, zajedničkih vrijednosti i međusobne povezanosti pripadnika LGBT zajednice. Danas najpoznatiji simbol, koji se redovito može vidjeti na svim Povorkama ponosa, jest zastava duginih boja. Zastava u duginim bojama prije svega simbolizira seksualnu raznolikost. Danas se prepoznaje kao simbol LGBT zajednice, kao prihvaćanje drugog i drugačijeg uz bezuvjetnu toleranciju. „Zastavu duginih boja dizajnirao je Gilbert Baker za gej paradu u San Franciscu 1978. godine. Zastava je danas najprepoznatljiviji simbol LGBT pokreta. Boje na zastavi simboliziraju: život – crvena, zdravlje – narančasta, zrake sunca – žuta, prirodu – zelena, harmoniju – plava, duh – ljubičasta. Osnovni dizajn zastave se često mijenja kako bi se naglasila pripadnost nekoj od supkultura u okviru LGBT zajednice“ (Čaušević, 2012: 425).

¹ U daljnjem tekstu LGBT

2.2. Medijsko izvještavanje o Paradi ponosa i dosadašnja istraživanja

„Masovni mediji umrežili su sva zbivanja: ništa se ne može dogoditi a da to nije zabilježeno. Ali, kako, na koji način i koja poruka se šalje primateljima? Jesu li masovni mediji nezavisni čimbenici, četvrti stup društva ili sedma sila ili su produžena ruka raznih centara moći, plod sprege vlasnika, političara, financijskih moćnika i tajkuna?“ (Malović, 2004:31).

Svima nam je poznata uzrečica kako su masovni mediji „naš prozor“ kojim gledamo u svijet. Ali kakav je svijet koji nam masovni mediji donose? Je li se razlikuje od svijeta kojeg gledamo s prozora našeg stana ili kuće? Prije no što neka informacija dođe do javnosti ona prolazi određeni proces i u tom procesu ona je podložna mogućim promjenama i manipulacijama. Naravno, ljudi nisu pasivni primatelji i nije moguće da poruku koja je u potpunosti izmijenila svoj stvarni smisao svi prime nekritički, ali isto tako bilo bi naivno tvrditi da masovni mediji zrcale događaje iz stvarnosti.

Teorija framinga ili uokvirivanja jest teorija masovnih komunikacija u čijoj je osnovi korištenje okvira kao načina uređivanja informacija koje nas okružuju. „Objektivnost unutar zadanog okvira, kakav god on bio, jednostavno nije moguća. Zagovaranje objektivnosti u novinarstvu, odnosno u medijskim tekstovima, podsjeća na pozitivistički pristup u društvenim znanostima koji je zanemarivao interpretaciju. Medijski tekst odvojen od interpretacije nemoguće je uopće zamisliti. A tko zadaje okvire medijskim sadržajima? Urednici ih odobravaju, a oni koji kreiraju sadržaje, svjesno ili nesvjesno, smještaju informacije u okvir koji su unaprijed odredile političke i društvene elite, pojedinci koji pregovaraju s pozicije moći (bilo političke, bilo financijske)“ (Car, 2015: 8). Iz svega navedenog možemo se zapitati na koji način masovni mediji donose priče o LGBTTIQ populaciji, prepoznaju li iz obilja informacija važnost te skupine, što fokusiraju kada ih koriste kao teme svog novinarskog pera te izostavljaju li po našem mišljenju bitne informacije.

Na temu medijskog izvještavanja o samoj Povorci ponosa u Hrvatskoj još uvijek je objavljen nedovoljan broj istraživačkih radova. Ta istraživanja ako i nastaju, nastaju uglavnom na inicijativu hrvatskih LGBT udruga. Značajno je spomenuti istraživanje pod nazivom „Izvještavanje o manifestaciji Zagreb Pride u hrvatskim dnevnim novinama 2002-2009“ kojeg je provela Tamara Opačić.² Autorica u istraživanju navodi primjere naslova kako bi opisala način na koji mediji kroje mišljenje o LGBT zajednici u javnosti - „Gay pride sramoti

² Libela.org (2016) <http://www.libela.org/vijesti/2621-ostre-kritike-mladih-snaga-na-povrsnost-subjektivnost-i-nedovoljnu-informiranost/> (pristupljeno: 28. travnja 2016.)

Domovinski rat", „Samo da mene ne diraju"..., a u čak 6.6% analiziranih priloga zabilježena je diskriminirajuća terminologija. Kao zaključak njenog istraživanja nameće se činjenica o površnosti, subjektivnosti i nedovoljnoj informiranosti kojima novine izvještavaju o povorkama ponosa u gradu Zagrebu.

Pripadnici LGBT zajednice svakodnevno su na udaru višestruke diskriminacije, psihičkih i fizičkih napada. Žrtve su različitih neutemeljenih predrasuda koje su se čvrsto ukorijenile u našem društvu.

Unatoč brojnim nastojanjima ove zajednice u Hrvatskoj, međunarodno-pravnim standardima, hrvatskim zakonima kojima se zabranjuje diskriminacija LGBT populacije, čini se kako hrvatska javnost čak ni u 21. stoljeću i dalje ne prihvaća ovu zajednicu kao jednako vrijedne članove našega društva. Prava su im zakonski zajamčena, ali u svakodnevnom životu ne provodi se njihova implementacija. Veliku ulogu u rješavanju ovog problema mogu odigrati upravo masovni mediji.

3. Povijest Povorke ponosa

3.1. Stonvolški neredi

„Stonvolški neredi bili su niz nasilnih prosvjeda i uličnih demonstracija koji su počeli u ranim jutarnjim satima 28. lipnja 1969. godine oko gej kluba u četvrti Greenwich Village u New Yorku. Tim se neredima općenito pripisuje da su bili pokretačka sila transformacije gej političkog pokreta“ (Carter, 2015:1).

Iako pride pokret nije zaživio prije nereda u Stonewallu, postojalo je nekoliko demonstracija za prava LGBT populacije u Americi i prije te pobune. Bitno je napomenuti i podatak da su od 1965. u mjesecu srpnju pripadnici ove zajednice dolazili ispred Independence Halla u Philadelphiji kako bi podsjetili sve Amerikance da unatoč tome što su temeljna ljudska prava zajamčena svim ljudima, oni predstavljaju izuzetak od tog pravila.

Naime, pobuna u Stonewallu u Ulici Christopher nastala je kao rezultat društvene, zakonodavne i političke klime koja se protivila spolnoj orijentaciji koja se razlikuje od većinske. U takvoj situaciji bilo je samo pitanje vremena kada će kap prekriti čašu i kada će situacija eskalirati. LGBT zajednica je u Stonewallu odmah pokazala da želi jednakost, jednaka temeljna ljudska prava koja su svima zajamčena, bez obzira na međusobne razlike, dolaskom na ovaj svijet.

„Dok su unutar kluba policajci vršili očevid, gosti ispred kluba u početku nisu htjeli napustiti ulicu Christopher pa su se okupili ispred kluba, dobacujući policajcima sitne uvrede i priređujući veselu i pomalo svečanu atmosferu. Gostima su se pridružili turisti i prolaznici. Svi su pozdravljali pedere i trandže koje je policija pustila iz bara. Kad je stigla policijska marica i kad je policija počela utrpavati uhićene trandže, gomila na ulici postala je neraspložena i agresivna. Netko je kamenom razbio prozor, a zatim su na zgradu počele letjeti kovanice, kante za otpad, boce, “molotovljevi kokteli”, pa čak i parkirni sat kojeg su pobunjenici upotrijebili kao ovnovu glavu za razbijanje vrata i zidova. Pobuna se prelila na ulicu Christopher gdje je više stotina ljudi počelo spontano prosvjedovati protiv sustavnog ponižavanja, omalovažavanja i nasilja, (Zagreb-pride.net, 2016).

Nakon ovog događaja prosvjedni marševi proširili su se diljem svita i održavaju se pod različitim imenima. Znak su borbe za ravnopravnost LGBT osoba i znak sjećanja na prvu

pobunu ove zajednice. Prve povorke ponosa održane su u San Franciscu i New Yorku 1970. pod nazivom Christopher Street Gay Liberation Day March.

Zahvaljujući događajima koji su se dogodili u Stonewallu, konačno su se zaredale pozitivne promjene vezane uz ovu manjinsku populaciju.

3.2. Povorka ponosa u Hrvatskoj

Knjiga „*Usmena povijest homoseksualnosti u Hrvatskoj - preteča LGBT pokreta u Hrvatskoj*“, dokumentira životne okolnosti pripadnika LGBT populacije prije prve Povorka ponosa u Republici Hrvatskoj, ali donosi i ispovijesti anonimnih svjedoka o tome što im je ta prva hrvatska Povorka ponosa značila.

„Prvi Pride mi je bio izuzetno bitan zato što sam nakon toga skužila da je to aktivizam i to baš ono, aktivizam na svim planovima, a ne samo na mikroplanu: ja ću reć samo svojim prijateljima, obitelji...“ (Dobrović i Bosanac, 2007:144).

„Dosta me zainteresirao prvi Gay pride, čak i uznemirio; osjetio sam da mi je važniji nego što sam očekivao. Bio sam, i svaki put sam radoznao kako će proći. U našoj sredini to je nešto novo. Jako me zanimalo kako će mediji to popratiti, jer svojim načinom prezentiranja događaja, koliko god oni smatrali da su objektivni, mediji ipak vrlo često izraze puls javnosti“ (Dobrović i Bosanac, 2007:145).

Čitajući ovu knjigu nameće se činjenica da je kao i u Americi, bilo samo pitanje vremena kada će LGBT populacija u Hrvatskoj konačno javno istupiti u zaštitu svojih prava i suprotstaviti se društvenoj marginalizaciji, nasilju i dugogodišnjoj višestrukoj diskriminaciji, te javno bez ikakve sprege iskazati svoju spolnu orijentaciju.

Prva Povorka ponosa u Hrvatskoj organizirana je u Zagrebu 29. lipnja 2002. godine pod nazivom „Iskorak KONTRA predrasuda“. Nakon dugo vremena LGBT populacija postala nam je javno vidljiva. Zagreb Pride ima snažan regionalni karakter i podržava sudjelovanje LGBT osoba iz susjednih zemalja u kojima su te manifestacije naišle na snažno nezadovoljstvo većinske populacije. U povorci je sudjelovalo oko 200 ljudi koji su bili izloženi nasilju. S vremenom je Zagreb Pride postao tradicionalna manifestacija koja se održava već četrnaest godina, a na Zagreb Pride-u 2013. godine sudjelovalo je više od 10 000 ljudi.

Nakon Zagreba 2011. godine održan je Split Pride, a 2014. godine i Osijek Pride.

Iako se Parada ponosa u Hrvatskoj organizira već dugih četrnaest godina i dalje je prisutno društveno neprihvaćanje. Veliku ulogu u osvještavanju javnosti o ovoj zajednici imaju upravo masovni mediji i način na koji nam donose i prezentiraju te priče.

3.2.1. Povorka ponosa u Splitu

Nakon Zagreba, Split je bio drugi grad u Hrvatskoj koji je organizirao Povorku ponosa. Iako je vremenski razmak između prve Povorke ponosa u Zagrebu i one koja se po prvi put organizirala u Splitu čak devet godina, činilo se kako građani Splita ipak ne odobravaju takve manifestacije u svom gradu, smatraju ih novinom i društveno neprihvatljivim događajem. Ponovno smo kao i za vrijeme 2002. godine bili svjedoci nasilja, netolerancije, diskriminacije, ponašanja koje spada u najniže oblike ljudskosti.

Prvi Split Pride održan je u subotu 11. lipnja 2011. godine. Organizatori ove prve splitske i dalmatinske povorke bili su lezbijska grupa Kontra, Iskorak - Centar za prava seksualnih manina te feministička udruga Domine, koja jedina od organizatora ima sjedište u gradu Splitu. Povorka se održala pod sloganom „Različite obitelji, jednaka prava“, a mjesto s kojeg je povorka startala je popularan splitski park Đardin. U masovnim medijima se danima prije ovog događaja nagađalo koliko policije će čuvati prosvjednike, tko će od poznatih podržati marš, koliko će cijelo osiguranje u konačnici koštati porezne obveznike. Nasilje kao da je bilo najavljeno. Masovni mediji su danima prenosili detalje nasilništva pa se tako moglo pročitati članke pod naslovom „SRAMOTA U SPLITU: 10.000 homofoba htjelo rastrgati 400 sudionika gay parade“³, „KAOS U SPLITU Pride prekinut zbog nasilja, ozlijeđeno pet osoba, policija evakuirala sudionike“⁴. Ovaj događaj odaslao je svijetu slike Hrvata kao netolerantnog, primitivnog i homofobnog društva. Bitno je naglasiti kako su splitski vlastodršci, na čelu s tadašnjim gradonačelnikom Željkom Kerumom, odbili pružiti podršku ovoj manifestaciji. Iako je Split Pride 2011. prekinut, Gordan Duhaček koji je sudjelovao u manifestaciji napisao je članak pod nazivom „I ovakav Split Pride pomakao je granice

³ Jutarnji.hr (2016) <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sramota-u-splitu-10.000-homofoba-htjelo-rastrgati-400-sudionika-gay-parade/2053008/> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

⁴ Slobodnadalmacija.hr (2016) <http://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/134927/kaos-u-splitu-pride-prekinut-zbog-nasilja-ozlijeeno-pet-osoba-policija-evakuirala-sudionike-video-foto> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

slobode⁵ kojim se poručuje da bez obzira na posljedice nasilja i divljaštva, Split Pride 2011. ostvario je cilj.

Udruge koje su organizirale Split Pride 2011., Kontra, Iskorak i Domine, pozivale su i 2012. godine sve hrabre, moćne i odlučne na volontiranje prilikom organizacije drugog Split Pride-a 2012. Tema Pride-a bila je pravo na zaštitu obiteljskog života istospolnih parova, a glavni slogan "Jednake/i pred zakonom". Masovni mediji su danima prije pisali o velikom policijskom osiguranju, ponovno su se očekivali brojni ispadi nasilja prema sudionicima Split Pride-a, ali nasilje je u konačnici izostalo, unatoč medijskim najavama istog. Brojni su pozivali su na bojkot ovog događaja među kojima su se opet istaknuli članovi gradske vlasti, državne desnice, ali i članovi crkvene zajednice.⁶ Manifestaciju su na kraju pohodili brojni političari uključujući i neke ministre tadašnje Vlade Republike Hrvatske. Dan nakon, masovni mediji su donosili vijesti pod naslovima: „Split položio popravni: Gay Pride prošao bez incidenata!“⁷. Moglo se zaključiti kako nasilje i primitivizam ipak nisu glavno obilježje Splita i njegovih stanovnika.

Treći po redu Split Pride održao se 8. lipnja 2013. Ta godina donijela je dvije bitne promjene za samu manifestaciju. Za novog splitskog gradonačelnika izabran je SDP-ovac Ivo Baldasar, a u organizaciji manifestacije pojavila se i nova udruga Rišpet iz Splita. Ivo Baldasar je prekinuo dvogodišnju tradiciju nepodržavanja ove manifestacije te je i sam bio dio Povorke⁸. Nova udruga Rišpet tih je dana sa svojim koordinatorom Ljubomirom Mateljanom često punila medijske naslove koji su se uglavnom bavili najavom događaja⁹. Nasilje je izostalo, a nova gradska vlast na čelu s gradonačelnikom Ivom Baldasarom i dogradonačelnikom Goranom Kovačevićem konačno je omogućila da se zastava duginih boja vijori s podrškom. Za ovu godinu bitno je istaknuti kako su sudionici Split Pride-a jače inzistirali na pravima

⁵ Tportal. hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/133106/Split-Pride-mora-ici-dalje.html> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

⁶ Slobodnadalmacija.hr (2016) <http://www.slobodnadalmacija.com/dalmacija/split/clanak/id/168853/cpg/10> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

⁷ Vijesti.rtl.hr (2016) <http://www.vijesti.rtl.hr/novosti/397084/split-položio-popravni-gay-pride-prosao-bez-incidenta/> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

⁸ Tportal.hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/266836/Helikopter-nadlijece-Split-uskoro-krece-Pride.html> (pristupljeno 2. svibnja 2016.)

⁹ Tportal.hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/265334/Ocekujemo-gradonacelnika-na-celu-Split-Pridea.html> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

LGBT zajednice zbog javne debate oko ustavne definicije braka koju je zagovarala inicijativa „U ime obitelji“ pod vodstvom Željke Markić.

Četvrti po redu Split Pride održan je 7. lipnja 2014. godine u organizaciji udruge Rišpet iz Splita. Slogan povorke ponovo je bio "Potpuna ravnopravnost", a središnji program održao se u Đardinu. Povorku je osiguravalo oko 600 policajaca, a manifestacija je i ove godine prošla bez izgređa.

Peti po redu Split Pride održan je 6. lipnja 2015. godine. Gradonačelnik Ivo Baldasar tradicionalno se pridružio povorci. Izgređi su izostali, iako su se turisti u Splitu s pravom pitali čemu toliki broj policajaca.¹⁰ Čini se da su jedino policajci ostali podsjetnik na nemile događaje koji su obilježili Split sada već zaboravljene 2011. godine.

¹⁰ Jutarnji.hr (2016) <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/foto-nikad-mirni-plit-pride-baldasar-predvodio-povorku-ponosa-turisti-u-soku-cemu-toliki-broj-policajaca/392953/> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

4. Homofobija i diskriminacija

Brojna su istraživanja koja su provedena na tematiku homofobije i diskriminacije LGBT populacije u Republici Hrvatskoj. Ta su istraživanja u najvećem broju provedena od strane aktivističkih LGBT udruga koje se bore za ostvarivanje prava ove populacije, sudjeluju u organiziranju Povorki ponosa, održavaju brojne radionice, javne rasprave, edukacije i pružaju savjetodavnu pomoć svima kojima je ona potrebna.

Prvo istraživanje u Hrvatskoj na temu nasilja nad LGBT populacijom provedeno je 2005. godine (Pikić i Jugović, 2006.)

U uzorak je uključeno 202 LGBT osobe iz Osijeka, Rijeke i Zagreba. Prema rezultatima tog istraživanja, više od polovine sudionika (51,3%) doživjelo je neki oblik nasilja u razdoblju od 2002. do kraja 2005. godine zbog svoje seksualne orijentacije. S obzirom na vrstu nasilja, najčešće je doživljeno ono psihološko (41,7%), a slijedi ga seksualno nasilje (29,9%). Gotovo 20% osoba doživjelo je ekonomsko nasilje, a fizički je bilo napadnuto 14% sudionika. Sve vrste nasilja najčešće su počinile nepoznate osobe. Važan podatak je da čak 80% osoba nije doživljeno nasilje prijavilo policiji.

Kada osoba koja pripada ovoj skupini vidi rezultate istraživanja ili poznaje nekog tko je doživio ovakvu vrstu nasilja, naravno da osjeća strah za slobodno, javno iskazivanje seksualne orijentacije jer postoji mogućnost da doživi nasilje kao i žrtve gore navedenog istraživanja.

Zaključak je da je homofobija prisutna u hrvatskom društvu, htjeli mi to sebi priznati ili ne.

Homofobija je zapravo mržnja, strah, neprijateljstvo i odvratnost prema ženama i muškarcima koji vole osobe istog spola. To je politički termin koji je ravan rasizmu ili seksizmu (mržnja prema ženama, odnosno muškarcima).

„Etimološko značenje implicira da je riječ o iracionalnom strahu od homoseksualnih osoba. Međutim, u praktičnom diskursu dijapazon objekata prema kojima je strah usmjeren je dosta širi. Objekt straha mogu predstavljati ne samo homoseksualne osobe, nego i osobe čija se seksualna orijentacija pretpostavlja na osnovu njihovog neuklapanja u patrijarhalno definirane modele ponašanja. Također, pojam homofobije može podrazumijevati i bifobiju i transfobiju čime se spektar objekata proširuje“ (Lgbt.ba, 2016.).

Možemo zaključiti kako su uzroci homofobnom ponašanju najčešće iracionalan strah ili nerazumijevanje (neznanje), koji za posljedicu imaju diskriminaciju, nasilje ili neki drugi oblika zlostavljanja. Kao i kod rasizma, osobe postaju homofobne zbog raznih društvenih i kulturoloških čimbenika. Pogrešni koncepti i zablude (neznanja) LGBT populaciju marginaliziraju i svrstavaju u najniže slojeve društva.

Broja istraživanja bavila su se i stavovima javnosti o LGBT populaciji.

Rezultati nacionalnog istraživanja političke pismenosti provedenog 2010. godine u organizaciji GONG-a i Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu¹¹, na uzorku od 999 maturanata pokazali su sljedeće: gotovo polovina ispitanika smatra homoseksualnost nekom vrstom bolesti, s time da se mladići, znatno više nego djevojke (64% u odnosu na 29%), slažu s ovim homofobnim stavom. Skoro dvije trećine svih ispitanika podržava diskriminaciju gejeva i lezbijki, tj. slaže se da bi homoseksualnim osobama trebalo zabraniti javno nastupanje jer na taj način loše utječu na odgoj mladih.

Dolazimo do zaključka kako diskriminacija LGBT populacije u našem društvu postoji, ali također i do alarmantnog podatka da su oni koji je provode jasno svjesni njenog postojanja.

Diskriminacija prožima cjelokupno čovječanstvo, ona nam čak u nekim slučajevima pomaže u svakodnevnom životu i tada govorimo o tzv. legitimnoj diskriminaciji. Primjerice kod prijave za posao, posao će dobiti onaj koji najbolje ispunjava sve uvjete potrebne za obavljanje posla i koji ima najbolje kompetencije. Ali primjerice, ako se osoba prijavi za posao, te unatoč najboljim kompetencijama ne dobije posao zato što je homoseksualne orijentacije tada govorimo o nelegitimnoj diskriminaciji. Upravo ta vrsta diskriminacije pogađa pripadnike LGBT populacije i takvi slučajevi nisu rijetkost. Dakle vrši se diskriminacija prema nelegitimnim osnovama.

Prema Zakonu o suzbijanju diskriminacije¹² zabranjeno je stavljati ljude u nepovoljniji položaj na temelju: rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi,

¹¹ Gong.hr (2016) [http://gong.hr/hr/aktivni-gradani/gradansko-obrazovanje/svaki-cetvrti-maturant-pokazao-stavove-nepozeljne-/](http://gong.hr/hr/aktivni-gradani/gradansko-obrazovanje/svaki-cetvrti-maturant-pokazao-stavove-nepozeljne/) (pristupljeno: 03. svibnja 2016.)

¹² Narodne novine br. 85/2008. i 112/2012.

zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

5. Hrvatsko zakonodavstvo i prava LGBT populacije

Povorka ponosa je manifestacija koja je stekla tradiciju dugu četrnaest godina u Hrvatskoj, a održava se u Zagrebu, Splitu i Osijeku. Hrvatsko zakonodavstvo i propisi Republike Hrvatske sadrže brojne odredbe kojima se zabranjuje diskriminacija na temelju spolne orijentacije i kojima se štite prava LGBT osoba u Hrvatskoj.

Hrvatski zakoni kojima se štite prava LGBT osoba u Hrvatskoj su¹³:

- Ustav Republike Hrvatske
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Zakon o istospolnim zajednicama
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Kazneni zakon
- Zakon o medijima
- Zakon o elektroničkim medijima
- Zakon o azilu
- Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju
- Zakon o državnim službenicima
- Zakon o sportu
- Zakon o volonterstvu
- Zakon o životnom partnerstvu

Iz gore navedenog vidimo kako je Hrvatska što se tiče zakonodavstva napredna zemlja kada je u pitanju zakonsko osiguranje prava LGBT osoba i zabrana diskriminacije. Ali, implementacija tih zakona ne prati ono što je ovim zakonima LGBT populaciji zajamčeno.

„Pravo na život bez diskriminacije, te pravo na život bez nasilja ubrajaju se u osnovna ljudska prava....Unatoč tome, osnovna ljudska prava – pravo na život bez diskriminacije i pravo na život bez nasilja za LGBT osobe u javnoj i privatnoj sferi – nisu ostvarena. Najdrastičniji oblik kršenja prava seksualnih i rodnih manjina je fizičko nasilje koje nas svakodnevno pogađa, kako na ulici, tako i u roditeljskim domovima.“ (Juras, Bosanac 2004:5)

¹³ Lori.hr (2016) <http://www.lori.hr/prava-lgbt-osoba/prava-lgbtiq-osoba-u-hrvatskoj> (pristupljeno: 5. svibnja 2016.)

Zakoni nam ne znače ništa ako nemamo dobro razvijen sustav provođenja istih, ali osim zakona svi bi trebali raditi i na samima sebi, jer da ljudi nisu krivci zbog kojih dolazi do kršenja prava LGBT populacije zakoni se ne bi ni pisali.

5.1. Prava LGBT populacije u medijskim zakonima

Kada govorimo o pravima i obvezama koje masovni mediji imaju prema pripadnicima LGBT populacije trebamo istaknuti Zakon o medijima i Zakon o elektroničkim medijima.

5.1.1. Zakon o medijima (NN 59/04, 84/11, 81/13)¹⁴

Zakon o medijima govori kako se zabranjuje prenošenje programskih sadržaja u medijima kojima se potiče ili veliča nacionalnu, rasnu, vjersku, spolnu ili drugu neravnopravnost ili neravnopravnost na temelju spolne orijentacije, kao i ideološke i državne tvorevine nastale na takvim osnovama, te izazivati nacionalno, rasno, vjersko, spolno ili drugo neprijateljstvo ili nesnošljivost, neprijateljstvo ili nesnošljivost na temelju spolne orijentacije, poticati nasilje i rat.

Što se tiče obveza masovnih medija prema LGBT zajednici koje navodi ovaj zakon, masovni mediji su dužni dužni poštovati privatnost, dostojanstvo, ugled i čast građana, a osobito djece, mladeži i obitelji bez obzira na spol i spolno opredjeljenje. A izričito se zabranjuje oglašavanje u kojem se žene i muškarci prikazuju na uvredljiv ili ponižavajući način, s obzirom na spol i spolno opredjeljenje.

5.1.2. Zakon o elektroničkim medijima (NN 153/09, 84/11, 94/13, 136/13)¹⁵

Zakon o elektroničkim medijima u članku 12. navodi kako u audio ili audiovizualnim medijskim uslugama nije dopušteno poticati, štiti mržnju ili diskriminaciju na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije, te antisemitizam i ksenofobiju, ideje fašističkih, nacionalističkih, komunističkih i drugih totalitarnih režima.

¹⁴ Zakon.hr (2016) <http://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima> (pristupljeno: 3. svibnja 2016.)

¹⁵ Zakon.hr (2016) <http://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima> (pristupljeno: 3. svibnja 2016.)

6. Masovni mediji

6.1. Moć i uloga masovnih medija

„Vrlo često mediji su nazivani sedmom silom zbog njihove društvene snage. Mediji su bez dvojbe, izuzetno moćni i mogu utjecati kako na društvo tako i na pojedinca“ (Malović, 2007:10).

Nedvojbeno je da masovni mediji imaju moć i da utječu na medijske konzumente. Svuda oko nas nalaze se masovni mediji koji nam odašilju brojne informacije, izloženi smo medijskom utjecaju htjeli mi to ili ne. Ne tvrdim da nas masovni mediji u demokratskom sustavu mogu indoktrinirati u potpunosti jer su primatelji spužve koje nekritički prihvaćaju sve ono što čuju, vide ili pročitaju. Ipak, u mnogo situacija vidljiv je utjecaj masovnih medija na društvo. Primjerice, često smo svjedoci da masovni mediji nameću mladim djevojkama kako trebaju izgledati. Mnoge mlade djevojke slike „savršenog izgleda“ kopiraju upravo iz masovnih medija i smatraju ih jedinim, ispravnim oblikom tjelesne ljepote. Primjera utjecaja masovnih medija zaista je mnogo.

Ipak, u modernom društvu malo tko bi mogao zamisliti svoj život bez masovnih medija. Svima nam je poznato kako brojni stručnjaci navode da masovni mediji imaju obvezu da educiraju, informiraju i zabavljaju medijske publike. Na temelju medijske ponude u Hrvatskoj možemo zaključiti kako hrvatski masovni mediji sve više zanemaruju svoje temeljne funkcije te umjesto da informiraju, educiraju i zabavljaju, oni sve više zabavljaju, malo informiraju i gotovo nimalo ne educiraju.

Kako bi masovni mediji ostvarili svoje temeljne funkcije moraju djelovati u skladu sa standardima profesionalnog novinarstva koji su preduvjet za pošteno, istinito i objektivno novinarstvo. Stjepan Malović (2005:19) definira profesionalne standarde izvještavanja sljedećim kategorijama: istinitost, poštenje, točnost, uravnoteženost i nepristranost. Istinitost je temelj novinarstva. On zaključuje kako je vijest ili istinita, ili nije vijest.

6.2. Kako bi masovni mediji trebali izvještavati o LGBT populaciji?

U „Izvještaju o stanju ljudskih prava LGBT osoba u 2011. godini“, kada se i održala prva Povorka ponosa u Splitu, u dijelu o medijima Sanja Juras (2011.) navodi kako masovni mediji u Hrvatskoj i dalje objavljuju homofobične članke koji imaju mogućnost da potiču na

diskriminaciju seksualnih manjina, a pogotovo se ističe prenošenje homofobnih izjava javnih osoba pred Split Pride koje donose dnevne novine *Slobodna Dalmacija*.

U poglavlju ovog rada, u kojem sam pisala o zakonodavstvu, postoje medijski zakoni koji obvezuju novinare kako da se odnose prema seksualnim manjinama. Također, postoji i novinarska samoregulacija, Kodeks časti hrvatskih novinara, ali i brojne smjernice koje su nastale na različitim javnim tribinama i koje govore kako masovni mediji trebaju tretirati priče o LGBT populaciji.

Kada masovni mediji donose priče o LGBT populaciji, ono što se može pročitati u brojim preporukama koje su različite LGBT organizacije objavile na svojim stranicama, trebali bi prvo imati na umu da su priče koje se tiču LGBT osoba u masovnim medijima često predstavljene na senzacionalistički način i doprinose negativnim stereotipima o LGBT osobama i zajednici. Novinari mogu pomoći da se to stanje stvari ispravi upotrebom jezika koji pokazuje poštovanje prema LGBT osobama i koji štiti njihovu privatnost i dostojanstvo. Ovom jednostavnom uputom obuhvaćen je veliki dio problema, kada bi se masovni mediji zaista ovog držali spornih pitanja oko medijskog izvještavanja o LGBT zajednici gotovo da ne bi ni bilo.

Veliki problem koji često novinare navodi na grešku jest neznanje. Puno puta u novinama možemo vidjeti da novinari iz neznanja i nenamjerno koriste krivu terminologiju, koju pripadnici ove zajednice identificiraju uvredljivom. Brojne su knjige i upute tiskane upravo u svrhu kako bi pomogle novinarima u ovom problemu. Jedan od takvih priručnika za novinarke i novinare o profesionalnom i etičkom izvještavanju jest onaj pod nazivom „*Izvan četiri zida*“ u kojem se na primjerima prikazuje što je politički korektan jezik a što ne. „Uvredljivo je napisati “homoseksualizam“, preporučljivo je “homoseksualnost“, “homoseksualne osobe“, “gej“, “gej muškarac“ ili “lezbijka“, “gej osoba/ljudi“, “LGBT osobe/ ljudi/zajednica“... Uvredljivo je napisati “priznao/la da je homoseksualac (gej), lezbijka ili biseksualna osoba“ ili “deklarirani/a homoseksualac (gej), lezbijka ili biseksualna osoba“, a preporučljivo: “otvoreno lezbijka“, “otvoreno gej“, “otvoreno biseksualna osoba“ (Čaušević i Zlotrg, 2012: 124).

Ovakvih primjera je puno. Različiti priručnici za novinare dostupni su svima putem interneta i to besplatno. Stoga je velika odgovornost na samim novinarima hoće li tome posvetiti svoje vrijeme ili ne. Potrebna je stalna edukacija, a i dobra volja samih novinara i redakcija u kojima rade.

6.3. Dobre i loše vijesti

Kada se prisjetimo prvog Zagreb Pride-a ili prvog Split Pride-a moramo se složiti kako su vijesti o nasilju iskakale svuda oko nas. Danima se čitalo o broju nasilnika koji su privedeni, citirali su se vulgarni povici, detaljno opisivali predmeti koje su nasilnici bacali na sudionike povorki. Nekoliko godina nakon toga, stvari su se počele primirivati, a sve što možemo pročitati u novinama i vidjeti na televiziji su najave Povorki ponosa s nekoliko šturih rečenica. Pitamo se zašto sada kada su se stvari konačno primirile ne možemo pročitati toliko članaka o tim manifestacijama. Nema detaljnijih prikaza što LGBT populacija zapravo traži, nema tekstova o svakodnevnoj diskriminaciji koju doživljavaju, nema članaka koji bi donosili rijetke pozitivne primjere o njihovom uspješnom prihvaćanju od strane društva.

„Više kriterija bitno utječe na odabir vijesti: aktualnost i važnost događaja, protokolarna vrijednost vijesti, opći interes itd. Priroda događaja je takva da prevladavaju tzv. „loše vijesti. Izreka kaže: „Samo loša vijest je dobra vijest za objavljivanje“. Svijetom danas prevladavaju „loša“ zbivanja: Ratovi, prevrati, ubojstva, recesija, elementarne katastrofe, neizlječive bolesti....“Dobra“ vijest nema šanse za probijanje u takvoj konkurenciji“ (Malović, 2007:111).

Svi mi, koji se definiramo kao medijski konzumenti, prije ćemo pročitati lošu vijest nego dobru, stoga se i redakcije vode tom politikom jer će novine koje sadrže takve priče imati veću čitanost a time se ostvaruje i veći profit. Ne tvrdim da bi čitave novine u lipnju ili srpnju trebale biti ispunjene člancima vezanim uz LGBT zajednicu, ali poneka dobra priča ili nekoliko njih nikom ne bi škodila.

7. Medijske publike

7.1. Medijske publike kao nekritički promatrači

„Svaka država, pa i ona otvoreno totalitarna, ne može postojati bez određene „proizvodnje pristanka“ i kontrole misli, kojom se javno mnijenje pretvara u „zbunjeno stado pasivnih promatrača“ (Chomsky, 2002: 4).

Proizvodnja pristanka se odnosi na promjenu mišljenja medijskih konzumenata koji unatoč svojim početnim uvjerenjima podliježu medijskom utjecaju, te se pomoću medijskog uvjeravanja i manipulacije u konačnici priklanjaju željenom medijskom pogledu na određenu tematiku. Na taj način masovni mediji kontroliraju misli svojih konzumenata i oni misle ono što mediji žele da misle, a javno se mnijenje tako pretvara u zbunjeno stado pasivnih promatrača. Kritičko mišljenje u toj situaciji ne dolazi na površinu. Pojedinci se boje osude većine ili se vode linijom manjeg otpora i dolazi do situacije u kojoj cijela jedna zajednica s odobravanjem gleda na nešto što bi možda u nekoj drugoj situaciji na temelju vlastite svijesti i ljudskosti oštro osudili.

Zbunjeno stado pasivnih promatrača nastaje i iz razloga jer se odvlači pozornost od onog što je bitno. To možemo usporediti sa starom rimskom izrekom „kruha i igara“ gdje se pojedincima skreće pozornost od bitnih tema i problema i kritike istih, na laganije sadržaje kojima se doslovno opuštaju i zabavljaju. „Glavnu ciljnu skupinu ne predstavlja obrazovani dio stanovništva već suprotno, „neobrazovana masa“, a to je većina. Ona se mora neutralizirati pomoću „emocionalno potentnih simplifikacija“. Odnosno, idealna je društvena jedinka onaj pojedinac koji je zaokupljen nečim besadržajnim kao što je gledanje televizije kroz trening za poslušnost i potrošnju.“ Chomsky (2002: 6).

7.2. Medijske publike i medijska pismenost

„Pojam medijska pismenost definiran je 1992. godine na konferenciji o medijskoj pismenosti (National Leadership Conference on Media Literacy) kao sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruka posredstvom medija." (Zgrabljić Rotar, 2005, prema Aufderheide, 1992).

Jedna od bitnih sastavnica medijske pismenosti jest razvoj kritičke kompetencije ili kritičkog razmišljanja za razumijevanje medijskih sadržaja koje stvaraju sposobnost pravilnog tumačenja i kritičkog vrednovanja medijskih sadržaja.

"Budući da je lako manipulirati i vladati medijski nepismenom gomilom, nastavnike, roditelje i djecu potrebno je temeljito educirati i stvarati kvalitetnu medijsku kulturu. Cijela se zajednica mora angažirati na medijskome opismenjavanju svih subjekata društva. Veoma je važna suradnja škole, roditelja i djece. Medijsko opismenjavanje treba pratiti odgovarajući odgoj (odgoj za medije): poštenje, smisao za pravdu, tolerancija, zaštita od negativnih utjecaja i neprikladnih sadržaja, stvaranje kulture odgovornosti." (Šego, 2009: 73).

U današnjem svijetu koji je prepun medijskih informacija važno je biti medijski obrazovan, osobito medijski pismen s razvijenim medijskim kompetencijama i pripadajućim vještinama. Kada bi društvo aktivno radilo na medijskom opismenjavanju mediji ne bi imali mogućnosti da većinu sadržaja kojeg plasiraju, medijske publike prime pasivno bez ikakve kritike i vlastitog mišljenja.

8. Metodologija

8.1. Analiza sadržaja

Analiza sadržaja (Gunter, 2000: 56 prema Kerlinger, 1986) je metoda kojom „učimo i analiziramo komunikacije na sistematičan, objektivan i kvantitativan način“ (Gunter, 2000:56).

Prema Gunteru (2000: 56), analiza sadržaja je primarno kvantitativna metoda koja omogućava brojanje i mjerenje većeg broja jedinica te je prigodna upravo zbog mogućnosti generaliziranja i procesuiranja velikog broja jedinica. Njena primarna svrha jest identificiranje i brojanje pojavljivanja specifičnih obilježja teksta kroz koje može nešto više reći o samoj poruci, slikama, reprezentaciji tog teksta ili široj društvenoj važnosti.

U ovom radu odabrana je metoda analize sadržaja kako bi se objektivno odredio način kako masovni mediji izvještavaju o Povorci ponosa u Splitu, a samim time ta je metoda i najprikladnija. Rad je orijentiran na brojčano utvrđivanje određenih značajki poput potpisanosti priloga, broja citata, vrste izvora, diskriminatornih riječi, primjera dobre prakse, razlikovanja mišljenja od činjenica. Dakle, pomoću analize sadržaja utvrđeni su neki od obrazaca izvještavanja, što je ujedno i jedna od njezinih prednosti nad ostalim metodama istraživanja.

Istraživanje se temelji na numerički definiranim statističkim pravilima koji su dobiveni unošenjem podataka u kodnu listu, a odnose se na pitanja iz unaprijed strukturirane matrice, a dobiveni su rezultati statistički analizirani i obrađeni.

8.1.1. Cilj i hipoteze istraživanja

Cilj istraživanja je analizom dnevnih novina *Slobodne Dalmacije* i *Novog lista*, kao izrazito utjecajnih i čitanih regionalnih dnevnika, utvrditi karakteristike njihovog izvještavanja o Povorci ponosa u Splitu od 2011. godine do 2015. godine. Ovo razdoblje je odabrano jer je upravo 2011. po prvi puta organiziran Split Pride. Analizom je ukupno obuhvaćeno 148 priloga i to su svi prilozima koji su u te dvije novine objavljeni na ovu tematiku. *Slobodna Dalmacija* ukupno je objavila 113 članaka, a *Novi list* ukupno 35 članaka.

U okviru istraživanja postavljena je jedna glavna i 10 pomoćnih hipoteza.

Glavna hipoteza: Regionalne dnevne novine, *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*, svojim izvještavanjem o Povorci ponosa u Splitu uglavnom su djelomično izvještavale o značenju i pravom smislu Povorke ponosa.

Pomoćne hipoteze:

1. Većina¹⁶ priloga su kratke forme
2. U većini priloga se pojavljuje mali broj informacija i prevladavaju službeni izvori
3. Prevladavaju¹⁷ informativni naslovi, ali pojavljuju se i senzacionalistički¹⁸ naslovi
4. *Slobodna Dalmacija* objavljuje veći broj senzacionalističkih naslova od *Novog lista*
5. Broj senzacionalističkih naslova u *Slobodnoj Dalmaciji* se smanjuje uspoređujući naslove od 2011. godine do 2015. godine
6. U priložima o Split Pride-u pojavljuju se provokativne fotografije¹⁹
7. U priložima nedostaje primjera dobre prakse²⁰
8. Autori teksta se većinom ne ograđuju od diskriminacijskih riječi²¹ koje su izrekle citirane osobe
9. Broj priloga čiji je autor Hina veći je u *Novom listu* nego *Slobodnoj Dalmaciji*
10. Broj priloga smanjuje se proporcionalno kako se smanjuje broj izgređa koji su se događali na Povorkama ponosa u Splitu

¹⁶Većina znači 2/3 analiziranih članaka ili više

¹⁷Više od 50%

¹⁸Prema Bobiću (1987: 59) senzacionalizmom (u tekstu i u naslovu) se smatra tzv. „napuhavanje događaja“. Kada se postavi zahtjev da naslov mora šokirati, tada se počinjemo približavati senzacionalizmu. Vodeći se ovom definicijom, kao senzacionalističku vijest odredit ću svaku vijest čiji naslov ne prati tekst, čija je namjera šokirati, a ne informirati, koja je neuravnotežena i čitatelju sugerira zauzimanje određene pozicije.

¹⁹ Fotografijama se prikazuje nasilje, pretučeni pojedinci, golotinja, opscene scene

²⁰ Pozitivni primjeri u RH ili inozemstvu iz svakodnevnog života o uspješnoj socijalnoj integraciji LGBT osoba i prihvaćanju LGBT Povorke ponosa kao pozitivne i potrebne manifestacije

²¹ Sve one riječi kojima se nepravredno omalovažava, vrijeđa i podcjenjuje neku osobu

8.1.2. Jedinica analize i matrica

Jedinica analize je jedan prilog.

Analiza je napravljena na uzorku od 148 priloga, u periodu od 2011. godine do 2015. godine.

Korišten je namjerni uzorak – svi prilozi objavljeni o ovoj temi od 2011. do 2015. u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Novom listu*.

Matricom su obuhvaćene 24 kategorije, konstruirane tako da traže odgovore koji će biti relevantni u formiranju određenih zaključaka u istraživanju.

Sve su kategorije uskog tipa, kako bi rezultati bili točniji i kako bi se izbjegla nepotrebne pogreške.

8.1.3. Test pouzdanosti

Test pouzdanosti odnosi se na ideju da različiti koderi na jednak način kodiraju prilog koristeći istu matricu (Weber, 1990:17). S obzirom da sam istraživanje provodila sama, zamolila sam jednu kolegicu da analizira 15 nasumično odabranih članaka, a onda sam izračunala pouzdanost matrice koristeći Holstijevu metodu podudarnosti.

Tim se testom utvrđuje mogu li koderi na isti način kodirati članak prema istoj matrici.

Formula glasi: $2A / (N1 + N2)$.

A je broj jedinica u kojima se koderi slažu, N1 broj jedinica koje je kodirao koder 1, a N2 broj jedinica koje je kodirao koder 2.

Prosječni rezultat iznosi 0,86%.

8. Rezultati istraživanja

Metodom analize sadržaja ukupno je analizirano 148 priloga na temu Povorke ponosa u Splitu objavljenih u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Novom listu* u periodu od 2011. godine do 2015. godine. *Slobodna Dalmacija* ukupno je u navedenom periodu i na navedenu temu objavila 113 priloga, a *Novi list* ukupno 35 priloga. Analizom priloga dobiveni su idući rezultati:

8.1. Rubrika objave i broj objavljenih priloga

Slobodna Dalmacija je od ukupno 113 priloga više od polovine priloga (55,75%) objavila u rubrici Novosti. Gotovo 24% priloga objavljeno je u rubrici Tema dana, 10% u gradskoj rubrici Split, 6% u rubrici Mišljenja, 3,5% u Panorami i 0,9% priloga u tjednom prilogu Spektar. Zanimljivo je uočiti kako je najviše priloga koji su objavljeni u rubrici Tema dana koja se nalazi na nekoliko početnih stranica novina objavljeno upravo 2011. i 2012. godine kada je glavna tematika bila nasilje na Povorci ponosa. Kada se nasilje nije dogodilo, niti je bilo očekivano, odnosno 2014. i 2015. godine u rubrici Tema dana nije objavljen ni jedan prilog o Povorci ponosa u Splitu nego su prilozi uglavnom objavljeni u rubrici Split, koja se nalazi u drugoj polovini tiskanog izdanja novina.

Najviše priloga *Slobodne Dalmacije* objavljeno je subotom (25,66%).

Novi list je od ukupno 35 priloga, 86% priloga objavio u rubrici Novosti, 11,5% priloga u rubrici Kolumne i komentari, te samo jedan prilog u rubrici Unutrašnja politika. U *Novom listu* vidi se stalnost koju ta tematika zauzima kada je u pitanju razmještaj unutar novina po rubrikama.

Najviše priloga *Novog lista* objavljeno je ponedjeljkom (22,86%).

Prve godine održavanja Povorke ponosa u Splitu *Slobodna Dalmacija* objavila je 45 priloga na tu temu, 2012. objavljeno je 50 priloga, 2013. 8 priloga, 2014. 7 priloga, a 2015. samo 4 priloga.

Novi list je 2011. ukupno objavio 20 priloga, 2012. i 2013. po 5 priloga, 2014. 4 priloga, a 2015. samo jedan prilog.

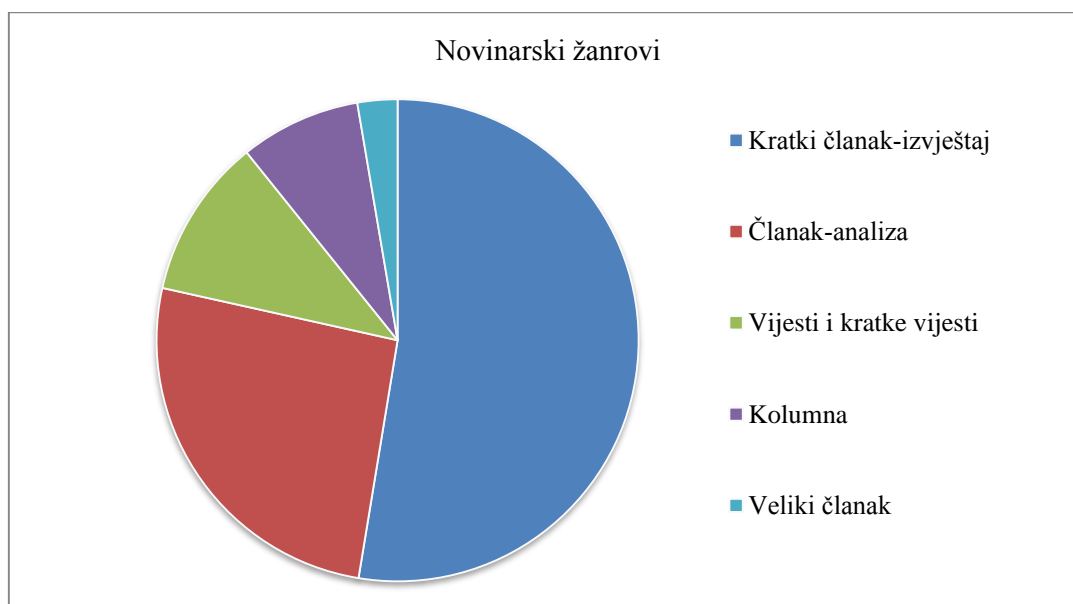
8.2. Zastupljenost novinskih formi

Kada je u pitanju zastupljenost novinskih formi, od 113 priloga *Slobodne Dalmacije* više od polovine (52,21%) su kratki članci – izvještaji (iznad 10 redaka do pola stranice), 25,6% članaka su članci – analize (pola stranice do jedne stranice), 10,62% čine vijesti i kratke

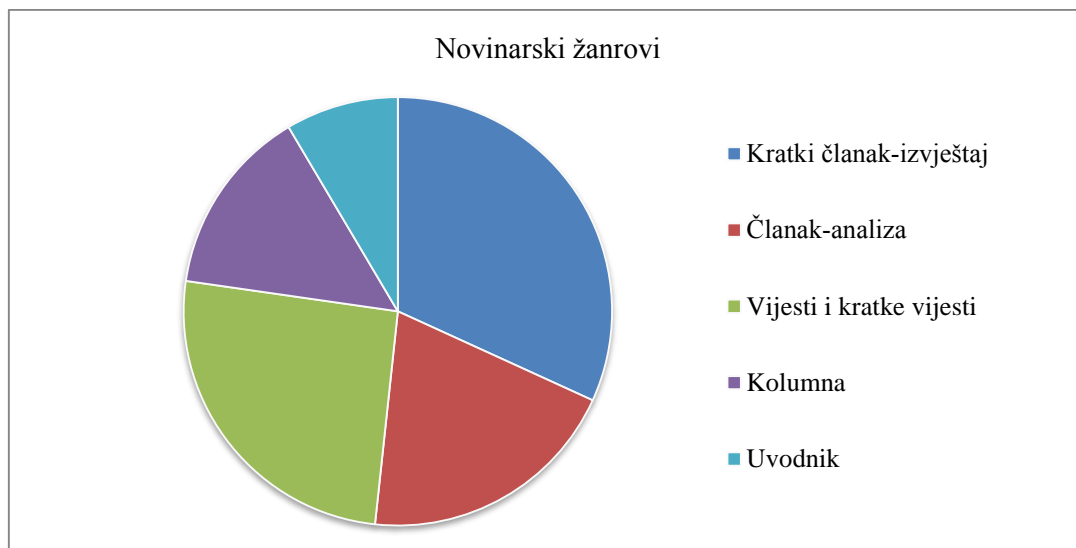
vijesti (do 10 redaka). Kolumne su četvrte po zastupljenosti s nešto više od 8%. Kolumne označavaju novinarsku vrstu gdje novinari pišu osobne osvrte o Povorci ponosa u Splitu. Veliki članci (više od jedne stranice) zastupljeni su sa samo 2,65%.

Ako uspoređujemo novinarske žanrove *Slobodne Dalmacije* na temelju godine objave, od 2011. godine do 2015. godine, dolazimo do rezultata kako je u svim godinama objavljeno najviše kratkih članaka – izvještaja, osim 2014. godine kada je objavljeno 43% članaka – analiza. Također, broj objavljenih kolumni rastao je svake godine jer je 2011. objavljeno 9% kolumni, 2012. ukupno 11% kolumni, 2013. gotovo 13% kolumni, a 2014. čak 14,3% kolumni. Jedini izuzetak je 2015. godina kada je *Slobodna Dalmacija* objavila samo 3 priloga na temu Povorke ponosa u Splitu a ni jedan od tih priloga nije kolumna, no s druge strane to je i jedina godina kada *Slobodna Dalmacija* nije objavila nijednu vijest do 10 redaka.

Novi list objavio je gotovo 32% kratkih članaka – izvještaja (iznad 10 redaka do pola stranice), slijede vijesti i kratke vijesti (do 10 redaka) sa 25,71%, zatim članci - analize (pola stranice do jedne stranice) sa 20%. Značajno je istaknuti kako je *Novi list* objavio 14,29% kolumni i 8,57% uvodnika. „Uvodnik je vrsta komentara kojim redakcija daje, i plasmanom, jasnim obilježavanjem ili najavom u emisiji značaj redakcijskog stava prema društvenim problemima“ (Đurić, 1997: 740). Također, 2011. godine *Novi list* je objavio čak 4 uvodnika od ukupno 20 priloga čime je jasno pokazao pozitivan stav redakcije prema Povorci ponosa u Splitu.

Grafikon 1: Novinarski žanrovi u *Slobodnoj Dalmaciji*

Grafikon 2: Novinarski žanrovi u *Novom listu*

8.2. Obilježja naslova

„Funkcija je novinskog naslova da privuče pozornost čitatelja te da ga sažeto, zanimljivo i inteligentno upozori na glavnu misao članka koji slijedi.“ (Hudeček, 2006:297)

U najvećem broju slučajeva naslov se podudara sa sadržajem teksta. Kod priloga objavljenih u *Slobodnoj Dalmaciji* 84,07% naslova se podudara sa sadržajem teksta, a kod *Novog lista* ta podudarnost iznosi 94,29%.

U 15,93% priloga *Slobodne Dalmacije* većina naslova se ne podudara sa sadržajem teksta, a kod *Novog lista* njih 5,71%. Ni u jednim ni u drugim novinama nije pronađen nijedan prilog u kojem se naslov u potpunosti razlikuje od sadržaja teksta.

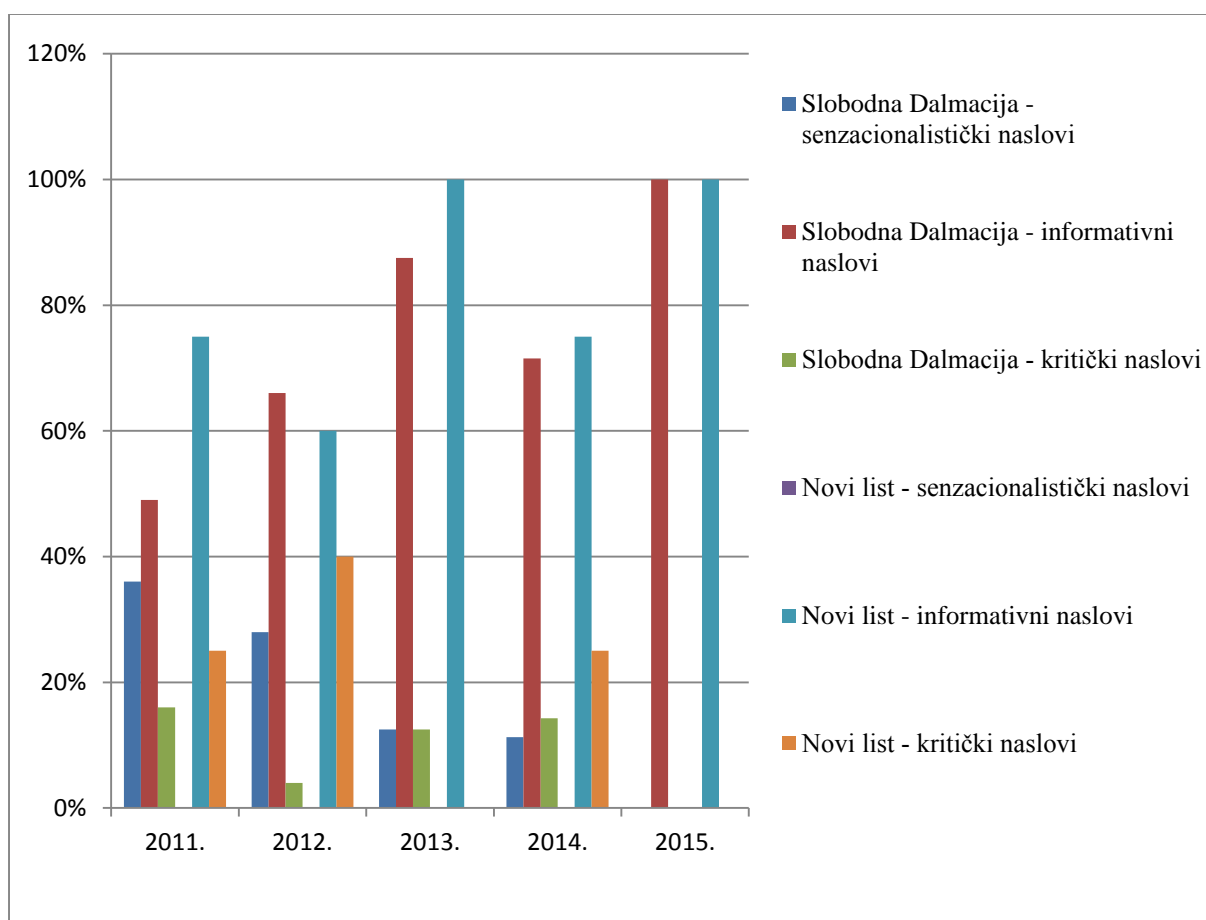
Veliki broj tj. 61.95% naslova objavljenih u *Slobodnoj Dalmaciji* informativnog su karaktera, ali je i iznimno visok udio senzacionalističkih (28,32%) – „To je parada prkosa, a ne ponosa“, „Mržnja je grijeh, a gay parada zlo“ ili „Caritas vs. Pride! Izbjegnite paradu, dajte Slavoniji“. *Slobodna Dalmacija* objavila je 8,85% kritičkih naslova.

Slobodna Dalmacija je 2011. godine objavila ukupno 36% senzacionalističkih naslova, 2012. godine objavila je 28% senzacionalističkih naslova, 2013. godine 12%, a 2014. taj broj iznosi 11,29%. 2015. godine *Slobodna Dalmacija* nije objavljen nijedan senzacionalistički naslov, svi objavljeni naslovi te godine su informativni.

Slika 1: Senzacionalistički naslov u *Slobodnoj Dalmaciji*

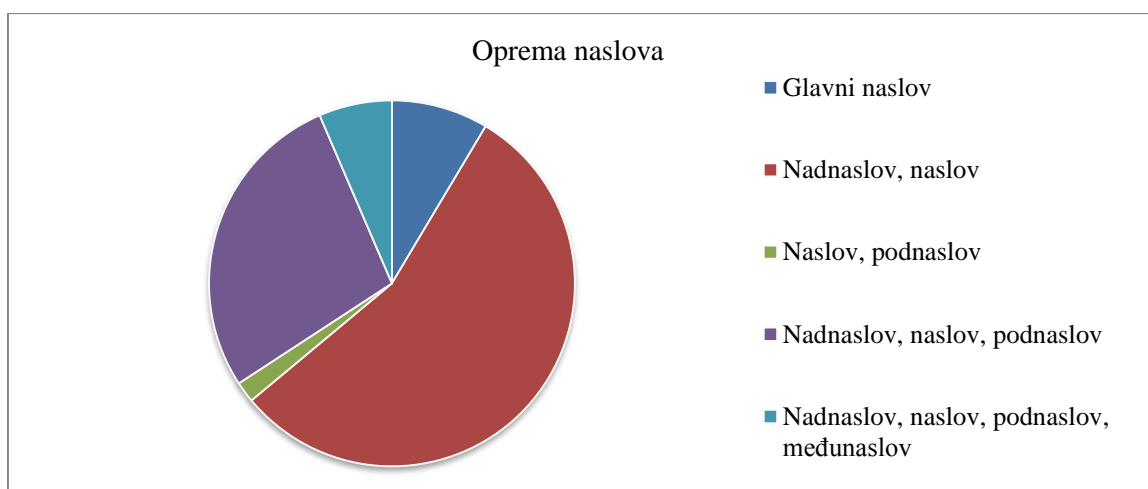
Novi list je također objavio najveći broj informativnih naslova i to čak 77,14% njih, ali za razliku od slučaja kod *Slobodne Dalmacije*, ovdje nije pronađen niti jedan senzacionalistički naslov. 22.86% naslova *Novog lista* su kritički.

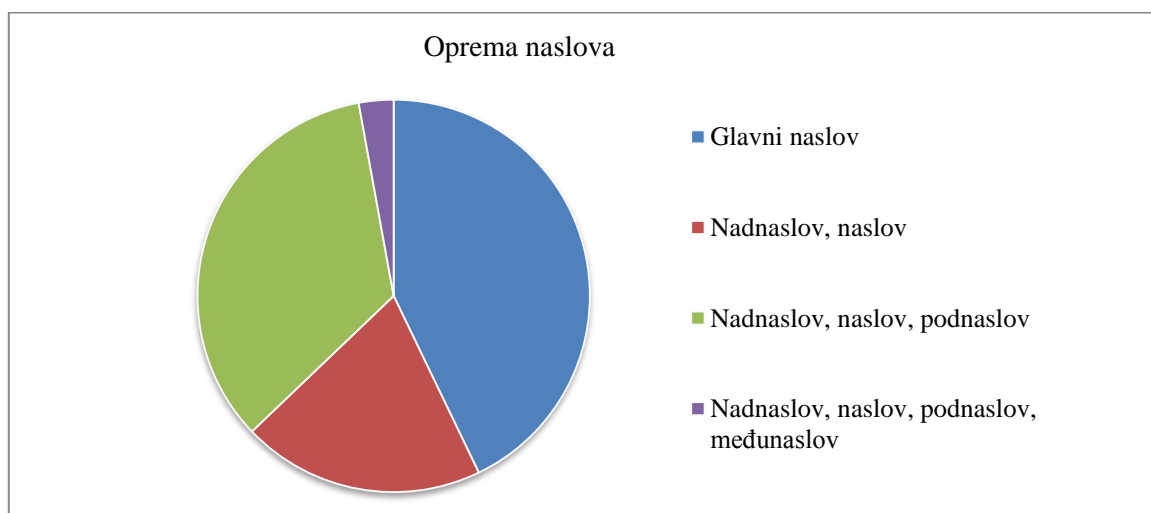
Grafikon 3: Naslovi u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Novom listu*

11,5% naslova *Slobodne Dalmacije* opremljeno je samo glavnim naslovom. Nadnaslov, naslov, podnaslov, međunaslov pronađen je kod 6,19% priloga, a 26,55% priloga opremljeno je nadnaslovom, naslovom i podnaslovom. Više od polovice analiziranih priloga (53,98%), ovih dnevnih novima sadrži samo glavni nadnaslov i naslov, a vrlo mali broj priloga (1,77%) sadrži naslov i podnaslov.

Što se tiče opreme naslova kod priloga *Novog lista*, najveći broj priloga (42,86%) opremljen je samo glavnim naslovom. 34,29% priloga sadrži nadnaslov, naslov i podnaslov, a njih 20% nadnaslov i naslov. Samo 2,86% analiziranih priloga *Novog lista* opremljeno je nadnaslovom, naslovom, podnaslovom i međunaslovom.

Grafikon 4: Oprema naslova u Slobodnoj Dalmaciji

Grafikon 5: Oprema naslova u Novom listu

Više od polovine naslova (54,87%) objavljenih u *Slobodnoj Dalmaciji* je neutralno, 18,58% naslova ima pozitivan pristup, a njih čak 23,89% negativan.

Velika većina naslova (82,86%) objavljenih u *Novom listu* su neutralni, 5.71% naslova ima pozitivan pristup, a 2,86% negativan. U 8,57% slučajeva *Novog lista* pristup naslovu bio je teško odrediv.

8.3. Izvori informacija

U *Slobodnoj Dalmaciji* najviše je priloga sa samo jednim izvorom informacija (41,59%). Izvori informacija nisu navedeni u 4,42% priloga, a pet i više izvora informacija zabilježeno je u 14,81% priloga. 16,81% priloga sadrži samo dva izvora informacija, a tri njih 18,58%.

Slobodna Dalmacija je 2011. godine u čak 44,5% objavljenih priloga koristila samo jedan izvor informacija, u 24,5% priloga dva izvora, a 6,7% priloga nije imalo izvor informacija. 2012. godine jedan izvor informacija prisutan je u 42% priloga, dva izvora u 12% priloga, a prilozima bez izvora informacija prisutni su sa 2%. Iduće godine broj priloga s jednim izvorom informacija penje se na 50%, 12,5% su prilozima s dva izvora, a jednak je broj priloga i bez izvora informacija. Pozitivan pomak vidljiv je 2014. godine kada je *Slobodna Dalmacija* objavila 14,3% priloga s jednim izvorom, 12,5% priloga s dva izvora informacija, a nije zabilježen nijedan priloga bez izvora informacija. 2015. godine od ukupno tri objavljena priloga jedan je imao jedan izvor informacija, a preostala dva priloga sadrže više od pet izvora informacija.

Novi list objavio je jednak broj priloga (34,29%) koji sadrže jedan ili dva izvora informacija. 17,14% priloga sadrži tri, a 14,29% priloga četiri izvora informacija. Za razliku od *Slobodne Dalmacije*, *Novi list* nema priloga bez izvora informacija ali također nema priloga sa pet ili više izvora informacija.

Prve godine održavanja Povorke ponosa u Splitu *Novi list* je objavio 40% priloga s jednim izvorom informacija, a 45% priloga sadržavalo je dva izvora informacija. 2012. godine 20% objavljenih priloga imalo je jedan izvor informacija, a priloga s dva izvora nije bilo. Od ukupno 5 objavljenih priloga 2013. godine *Novi list* objavio je jedan priloga s jednim izvorom informacija, a dva priloga s dva izvora informacija. 2014. od ukupno četiri objavljena priloga dva su priloga s dva izvora, a jedan s jednim izvorom, dok je 2015. objavljen jedan priloga na temu Povorke ponosa u Splitu koji sadrži tri izvora informacija.

Iduća kategorija koja se veže uz prethodnu ona je o neimenovanim izvorima informacija u priložima. 76,99% priloga *Slobodne Dalmacije* nema neimenovanih izvora informacija, a kod

Novog lista njih čak 80% nema takvih izvora informacija. U gotovo 8% slučajeva *Slobodne Dalmacije* autor se u potpunosti oslanja na neimenovane izvore informacija, a u *Novom listu* isključivo anonimne izvore nalazimo u 8,57% slučajeva.

I *Slobodna Dalmacija* sa više od polovine priloga (53,1%) i *Novi list* u 62,86% priloga navode isključivo službene izvore. *Slobodna Dalmacija* u 18,58% priloga navodi samo neslužbene, a u preostalim priložima riječ je o kombinaciji službenih i neslužbenih. *Novi list* u 5,71% priloga navodi samo neslužbene, a kombinaciju službenih i neslužbenih koristi u preostalim priložima u kojima se navode izvori informacija.

8.4. Broj citata

„Dobra izjava pridonosi kvaliteti rukopisa, donosi mu izvornost, povećava uvjerljivost, podiže opći dojam o novinarevu radu te snažno utječe na vjerodostojnost novinarskog priloga“ (Malović, 2005: 235).

Slobodna Dalmacija je u najvećem broju priloga (33,63%) objavila četiri i više citata, ali gotovo 8% priloga ne sadrži ni jedan citat. U 20,35% priloga korištena su dva citata, a u 23,89% priloga tri citata. Jedan citat zabilježen je u 12,39% priloga *Slobodne Dalmacije*.

Novi list objavio je najveći broj priloga (31,43%) u kojima se koristi samo jedan citat. Prilozi s dva i tri citati su izjednačeni (22,86%), a u 14,29% priloga koristi se četiri i više citata. Ono što je važno istaknuti jet da je *Novi list* objavio gotovo 10% priloga u kojima se ne koristi ni jedan citat.

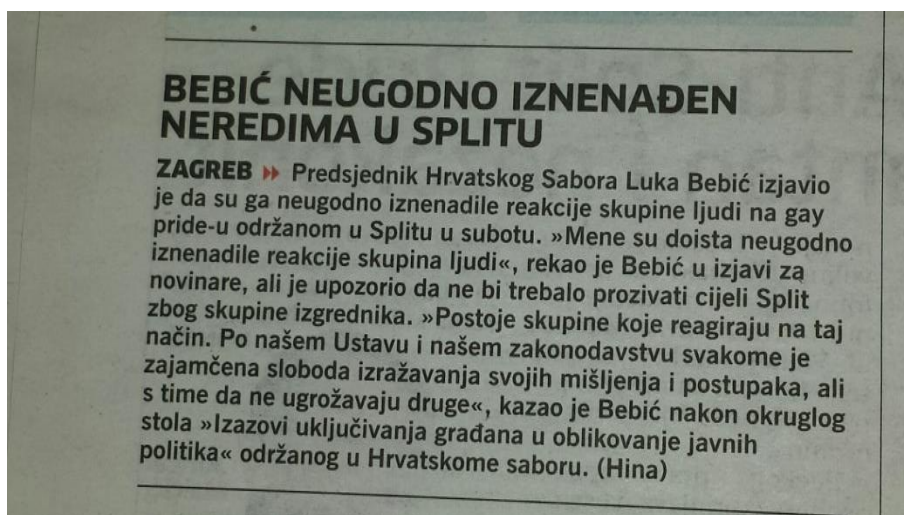
8.5. Obilježja autora priloga

U *Slobodnoj Dalmaciji* svi prilozi su autorski rad odnosno rad novinara. *Novi list* od ukupnog broja priloga objavio je 77.15% autorskih, ali i 22.85% priloga koji pripadaju agencijskim vijestima.

„Čitatelji vole znati tko je autor teksta. Netko se i odlučuje kupovati neke novine zbog svojih omiljenih autora“ (Malović, 2007: 14).

Agencije prodaju svoje vijesti proizvođačima vijesti (u tisku i na televiziji) u cijelom svijetu, a najpoznatije su Associated Press, Reuters, France Press, DPA (Deutsche Press Agentur).

Sve agencijske vijesti *Novog lista* (22.85%) dolaze od HINA-e – Hrvatske izvještajne novinske agencije, u čijem Zakonu stoji: „Hina djeluje po načelima neovisnoga, nepristranog i profesionalnoga novinsko-agencijskog izvještavanja...“, a ne smije «...biti izložena bilo kakvim utjecajima koji bi mogli ugroziti točnost, objektivnost ili vjerodostojnost njezinih informacija...», niti «...faktički ili pravno, doći pod vlasničku ili drugu interesnu kontrolu neke ideološke, političke ili ekonomske skupine.»²².

Slika 2: Agencijska vijest u *Novom listu*

Autorski prilozi *Slobodne Dalmacije* su u najvećem broju (75,22%) potpisani punim imenom i prezimenom autora, 11,5% priloga sadrži samo inicijale imena i prezimena, a inicijal imena i prezime sadrži 11,5% priloga. U *Slobodnoj Dalmaciji* objavljeno je 0,88% nepotpisanih priloga.

Više od polovina (54,29%) autorskih priloga *Novog lista* potpisana je punim imenom i prezimenom autora tj. novinara, a 8,57% priloga potpisano je inicijalom imena i prezimena. *Novi list* nema ni jedan nepotpisani prilog.

8.6. Razlikovanje stavova i informacija

Prilozi *Slobodne Dalmacije* u gotovo 80% slučajeva donose samo informaciju, a u 2,65% priloga izražen je isključivo stav. Kombinacija stava i informacije zabilježena je u 14,16% priloga, dok je u ostalim priložima ta varijabla bila teško određiva.

²²Zakon o Hini; <http://www.hina.hr/#info-hina> (pristupljeno: 15. svibnja 2016.)

Novi list u 68,57% priloga donosi isključivo informaciju, dok priloga sa samim stavom nema. Mješavina stava i informacije zabilježena je u 31,43% priloga.

8.7. Vrijednosna orijentacija priloga

Što se tiče vrijednosne orijentacije priloga, najveći broj priloga *Slobodne Dalmacije*, njih čak 33,63% je negativno, 27,43% je pozitivno, a 25,66% neutralno.

Najveći broj priloga *Novog lista* jest negativan (37,14%). Priloga pozitivne vrijednosne orijentacije je 22,86%, a neutralne 25,71%.

8.7. Diskriminatorne riječi

Diskriminatorne riječi korištene u *Slobodnoj Dalmaciji* pojavljuju se u gotovo 10% ukupno objavljenih priloga. Od tih priloga u njih gotovo nešto više od 7% diskriminatorne riječi zabilježene su u citatima, a u gotovo 2% priloga izvan citata. Bitno je naglasiti kako se u ni jednom prilogu autor teksta nije ogradio od diskriminatornih riječi koje su se većinom prenosile u citatima, niti je osudio takve riječi. *Novi list* diskriminatorne riječi donosi u 14,3% priloga, ali za razliku od *Slobodne Dalmacije* takve riječi su zabilježene samo u citatima. Autori priloga *Novog lista* se u 8,57% ograđuju od diskriminatornih riječi koje se pojavljuju u citatima, a u 5,71% takvih slučajeva oni se ne ograđuju niti ih osuđuju. Ono što je bitno naglasiti jest da se broj diskriminatornih riječi iz godine u godinu smanjuje, ali ta je pojava povezana sa izostankom nasilja i pogrđnih povika koji su se svake godine smanjivali.

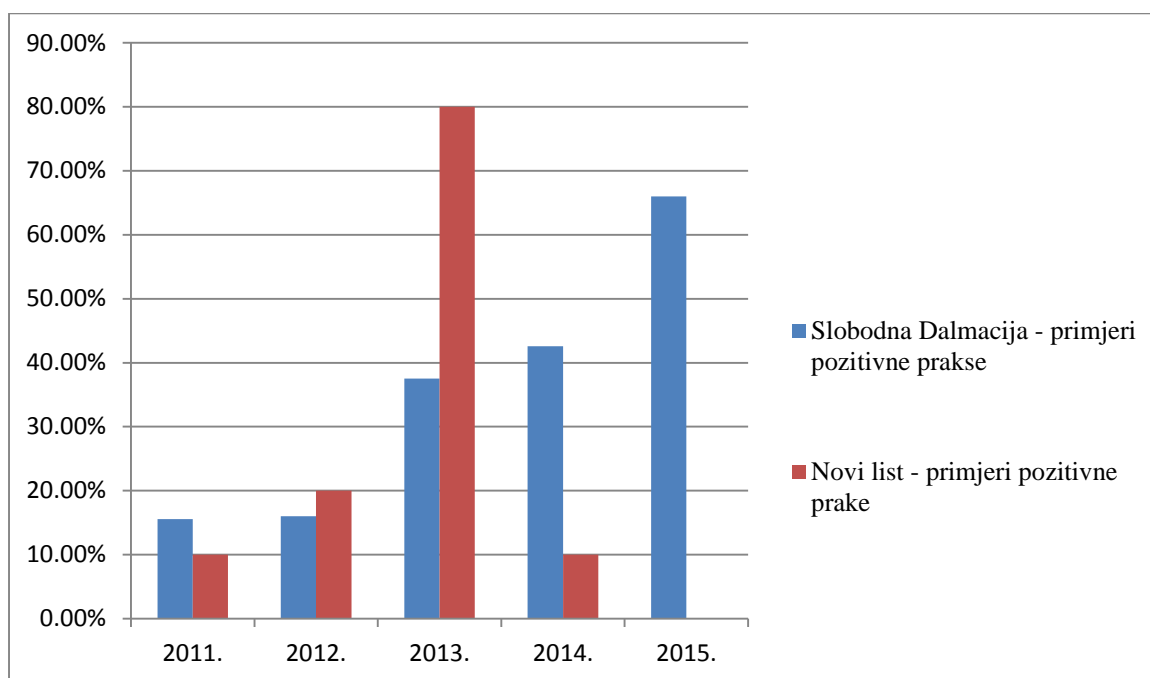
8.8. Grafička oprema priloga

Grafička oprema kod priloga *Slobodne Dalmacije* prisutna je u 87,61% slučajeva i u svim tim priložima grafička oprema se odnosi na fotografije. Jednak je odnos fotografija koje imaju podrijetlo i koje ga nemaju. Od ukupnog broja svih priloga, uz čak 8% priloga nalaze se negativne fotografije. Tekst i grafička oprema povezani su u 83,2% slučajeva, a nisu kod 4,4% priloga.

Novi list, za razliku od *Slobodne Dalmacije*, u gotovo 35% priloga nema nikakvu grafičku opremu, a i kada je ona prisutna u priložima (65,7%) riječ je o fotografijama. Gotovo 9% priloga uz koje se nalaze fotografije ne sadrži izvor tih fotografija. Tekst i fotografija uz tekst povezani su u svim slučajevima kada je fotografija prisutna u prilogu.

8.9. Primjeri pozitivne prakse

Kada je u pitanju navođenje primjera pozitivne prakse u prilogima rezultati za obje novine su jednaki. U 80% priloga primjeri pozitivne prakse se ne navode, a u 20% priloga se navode. Iako su rezultati jednaki, moramo imati na umu da je *Slobodna Dalmacija* objavila puno veći broj priloga. Dakle, od ukupno 113 analiziranih priloga *Slobodne Dalmacije* 22 priloga sadrže pozitivne primjere. *Novi list* od ukupno 35 priloga primjere pozitivne prakse navodi u 7 priloga.

Grafikon 6: Primjeri pozitivne prakse u *Slobodnoj Dalmaciji* i *Novom listu*

9. Zaključak

Povorka ponosa je manifestacija koja je stekla tradiciju dugu četrnaest godina u Hrvatskoj, a održava se u Zagrebu i Splitu, a 2014. godine održana je i prvi puta u Osijeku. Hrvatska je zemlja koja se može pohvaliti brojnim zakonima i odredbama kojima se LGBT populaciju štiti od svih oblika nasilja, netolerancije, diskriminacije. Unatoč zalaganjima i aktivizmu ove zajednice u Hrvatskoj, međunarodno- pravnim standardima i hrvatskim zakonima čini se kako hrvatska javnost čak ni u 21. stoljeću i dalje ne prihvaća ovu zajednicu kao jednako vrijedne članove našega društva. Tu činjenicu potvrđuju i istraživanja javnog mnijenja koja pokazuju kako je ta diskriminacija zajedno sa homofobijom još uvijek snažno prisutna u hrvatskoj javnosti.

Prava LGBT zajednice zakonski su zajamčena, ali u svakodnevnom životu ne provodi se njihova implementacija. U mnoštvu društvenih aspekata njihov položaj je još uvijek nezadovoljavajući, a veliku ulogu u rješavanju ovog problema mogu odigrati upravo masovni mediji.

Cilj ovog diplomskog rada bio je istražiti kako dvije utjecajne regionalne novine, *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*, izvještavaju o Povorci ponosa u Splitu, koja je nakon nekoliko godina uspješno organizirane Povorke ponosa u Zagrebu pokazala da netolerancija prema LGBT populaciji i dalje predstavlja veliki problem našeg društva. Analizom sadržaja obrađeno je 113 priloga *Slobodne Dalmacije* i 35 priloga *Novog lista*, koji čine ukupan broj priloga koje su te dvije novine na temu Povorke ponosa u Splitu objavile od njenog prvog održavanja 2011. godine do prošlogodišnje Povorke ponosa koja je održana u lipnju 2015.

Uz glavnu hipotezu u ovom radu korišteno je i 10 pomoćnih hipoteza, a nakon analize svih priloga izvode se idući zaključci:

Prva pomoćna hipoteza, da većina objavljenih priloga u objema novinama pripada kratkim formama, je potvrđena. Više od polovine objavljenih priloga *Slobodne Dalmacije* su kratki članci - izvještaji duljine od 10 redaka do pola stranice, a 10,62% priloga su kratke vijesti do 10 redaka. *Novi list* objavio je gotovo 32% kratkih članaka - izvještaja i 25,71% priloga koji pripadaju vijestima i kratkim vijestima duljine do 10 redaka. Kada zbrojimo te dvije vrste priloga, dolazimo do zaključka kako gotovo 58% priloga *Novog lista* pripada kratkim formama. Ne smijemo zaboraviti kako je *Slobodna Dalmacija* objavila i 8% kolumni u kojima su se kvalitetnim tekstovima i kritikom upućenom netoleranciji i primitivizmu

hrvatskog društva isticali brojni autori poput Ante Tomića. S druge strane *Novi list* se također istaknuo redakcijskim uvodnicima i kolumnama u kojima se jasno zauzima stav protiv diskriminacije LGBT zajednice. Ta činjenica nam, za razliku od *Slobodne Dalmacije*, govori o globalnom stavu *Novog lista*, jer je uvodnicima jasno zauzet pozitivan stav prema Povorci ponosa u Splitu. Također, broj kolumni u *Slobodnoj Dalmaciji* iz godine u godinu je rastao osim 2015. godine kada su ukupno na ovu temu objavljena tri priloga, ali također te godine nije objavljena nijedna kratka vijest. No ipak na temelju rezultata daje se zaključiti kako prevladavaju kratke forme koje su jedna od karakteristika tabloidnog novinarstva. Ono što vidno nedostaje su duži članci koji omogućavaju dublju analizu sadržaja, širi kontekst a time i bolju obradu same teme priloga. Ovakvim novinarskim formama nikako se ne doprinosi osvještavanju javnosti za prava LGBT populacije jer je nemoguće dublje ući u u samu temu, a do izražaja dolazi moguća površnost kao i nezainteresiranost samih novinara za ovu temu. Treba napomenuti kako su se u većini slučajeva kod obje novine duži članci odnosili na teme vezane uz izgrede na povorkama ponosa i politizaciju tematike, a ni u jednom slučaju uz dublju analizu njihovih problema i borbe za jednakost i prihvaćanje.

Hipoteza o malom broju informacija i prevladavanju službenih izvora potvrđenja je i kod *Slobodne Dalmacije* i kod *Novog lista*, iako je vidljiv trend kod odbje novine da se prilozima s malim brojem informacija smanjuju iz godine u godinu. Samo jedan izvor informacija navodi se u 41% priloga *Slobodne Dalmacije*, u 16,81% priloga navode se dva izvora, a u 4,42% priloga nije zabilježen ni jedan izvor. *Novi list* je objavio jednak broj priloga u kojima se spominju jedan i dva izvora informacija i takvi prilozima čine 68,58% svih priloga. Ali za razliku od *Slobodne Dalmacije*, *Novi list* nema priloga bez izvora, ali također nema ni priloga u kojima je prisutno pet i više izvora informacija koji se pojavljuju u *Slobodnoj Dalmaciji*. Neprofesionalnost i površnost novinara ogleda se u citatima i izvorima koje novinar koristi. Prema općim pravilima novinarske struke u svakoj se vijesti novinari moraju pozvati najmanje na dva nezavisna izvora. U kvalitetnom novinarstvu sve informacije i tvrdnje, osim očitih, moraju pripisati nekom izvoru. *Slobodna Dalmacija* sa više od polovine priloga (53,1%) i *Novi list* u 62,86% priloga navode isključivo službene izvore kao što su policija, političari, glasnogovornici, predstavnici udruga. Ti izvori su se u jako malenom broju slučajeva oglasili o samom smislu LGBT pridea, pravima koja se žele postići, boljoj inkluziji u društvo i slobodi izražavanja vlastite seksualne orijentacije. Bitno je napomenuti da su političari u gotovo svakom slučaju bili izvor informacija kada su najavljevali ili negirali svoje

dolaske na Povorke ponosa što je doprinijelo politizaciji same teme i njenom udaljavanju od samog smisla LGBT pridea.

Hipoteza o prevladavanju informativnih naslova i pojavljivanju senzacionalističkih djelomično je potvrđena jer kod *Novog lista* nije zabilježen ni jedan senzacionalistički naslov. Ovom hipotezom potvrđena je i iduća pomoćna hipoteza da je *Slobodna Dalmacija* objavila veći broj senzacionalističkih naslova. Naime, iako u *Slobodnoj Dalmaciji* prevladavaju informativni naslovi sa 68,58%, a kritičkih je 8,85%, broj senzacionalističkih naslova je zabrinjavajuć i iznosi 28,32%. Slijedimo li misao da je naslov ono što privlači čitatelje i da neki čitatelji čitaju samo naslove i na taj način stvaraju svoje mišljenje mislim da su rezultati ipak zabrinjavajući kada je u pitanju *Slobodna Dalmacija*, bez obzira što dominira informativan tip naslova. S druge strane utvrđeno je da se broj senzacionalističkih naslova u *Slobodnoj Dalmaciji* smanjivao iz godine u godinu. 2015. godine nije zabilježen nijedan senzacionalistički naslov, što govori o pozitivnom pomaku kada je u pitanju izvještavanje *Slobodne Dalmacije* o ovoj tematici.

Hipoteza o pojavljivanju provokativnih fotografija očekivano je potvrđena jer novine su do detalja donosile slike nasilja koje je obilježilo prvu i dio druge Povorke ponosa.

Da u prilogima nedostaje primjera pozitivne prakse potvrđeno je u obje regionalne novine i rezultati za obje novine su jednaki. U 80% priloga primjeri pozitivne prakse se ne navode, a u 20% priloga se navode. Iako su rezultati jednaki, treba imati na umu da ukupno 113 analiziranih priloga *Slobodne Dalmacije* samo 22 priloga sadrže pozitivne primjere, a *Novi list* od ukupno 35 priloga primjere pozitivne prakse navodi u 7 priloga. Ipak zaključak je da je i jedan i drugi rezultat primjera pozitivne prakse malen, a on je prepoznat kao jedan od najsnažnijih načina kojim se može utjecati na senzibiliziranje javnosti. Također 2013. godine svi prilogi koje je objavio *Novi list* sadržavali su primjere pozitivne prakse dok takva godina nije zabilježena kod *Slobodne Dalmacije*.

Autori teksta se ni u jednom prilogu *Slobodne Dalmacije* nisu ograđivali od diskriminacijskih riječi koje su izrekle citirane osobe, niti su osudili i protestno se ogradili od takvog rječnika. Izuzetak jedino predstavljaju kolumne. Autori priloga *Novog lista* ipak su se češće ograđivali i osuđivali takav rječnik. Na temelju ovih rezultata hipoteza da se u većini slučajeva autori ne ograđuju od diskriminacijskih riječi u citatima potvrđena je u slučaju *Slobodne Dalmacije*.

Hipoteza da je broj priloga u *Novom listu* čiji je autor Hina veći nego u *Slobodnoj Dalmaciji*, također je potvrđena jer u *Slobodna Dalmaciji* nije zabilježena ni jedna agencijska vijest. Iako se s jedne strane to se može opravdati činjenicom kako je *Slobodna Dalmacija* ipak bila prisutna na mjestu događanja Povorki ponosa u Splitu jer je to grad u kojem je i sjedište tih novina, s druge strane ta pojava se može opisati i kao rezultat nezainteresiranosti i površnosti samih novinara i redakcije.

Prve godine održavanja Povorka ponosa u Splitu *Slobodna Dalmacija* objavila je 45 priloga na tu temu, 2012. objavljeno je 50 priloga, 2013. 8 priloga, 2014. 7 priloga, a 2015. samo 4 priloga. *Novi list* je 2011. ukupno objavio 20 priloga, 2012. i 2013. po 5 priloga, 2014. 4 priloga, a 2015. samo jedan prilog. Ovim rezultatom potvrđena je i zadnja pomoćna hipoteza ovog istraživanja. Ona nas je također vratila na početni dio diplomskog rada gdje je objašnjen fenomen dobrih i loših vijesti jer broj objavljenih priloga na temu Povorka ponosa u Splitu se svake godine smanjivao kako je jenjavalo i nasilje.

Prethodno navedene pomoćne hipoteze dovele su i do konačnog zaključka odnosno potvrde glavne hipoteze - regionalne dnevne novine, *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*, svojim izvještavanjem o Povorki ponosa u Splitu uglavnom su djelomično izvještavale o značenju i pravom smislu Povorka ponosa. Postoje razlike u izvještavanju *Slobodne Dalmacije* i *Novog lista*, kao što su činjenice da *Novi list* nije objavio nijedan prilog bez izvora informacija, nije objavio nijedan senzacionalistički naslov, objavljujao je uvodnike i autori su se češće ograđivali od diskriminacijskih riječi u citatima. Ovom činjenicom potvrđujemo mišljenje kako je *Novi list* liberalniji dnevni list za prihvaćanje „novih“ manifestacija od konzervativnije *Slobodne Dalmacije*. S druge strane, longitudinalnom analizom utvrđeno je da *Slobodna Dalmacija* pokazuje pozitivne pomake u izvještavanju o ovoj tematici jer se iz godine u godinu povećava broj primjera pozitivne prakse u priložima, smanjuje je broj senzacionalističkih naslova a 2015. nije objavljen nijedan takav naslov.

Krajnji rezultat, unatoč razlikama među dvama regionalnim novinama, upućuje na zaključak da ni *Slobodna Dalmacija* ni *Novi list* nisu uspjeli u dovoljnoj mjeri upoznati javnost sa stvarnim značenjem Povorka ponosa i pravima za koja se LGBT zajednica zalaže. Takvim načinom izvještavanja malo se pridonosi boljoj integraciji te manjinske skupine u društvo i senzibiliziranju većinske javnosti za probleme s kojima se LGBT zajednica susreće. Podaci pokazuju kako je potrebno preispitati profesionalne novinarske standarde kako bi se poboljšao način izvještavanja o ovim manifestacijama

Ipak postoji nada da će se medijsko tretiranje ove zajednice kako na dnevnoj razini tako i za vrijeme Povorki ponosa promijeniti, a tome u prilog idu brojne radionice o tome kako izvještavati o ovoj skupini koje se u Hrvatskoj i u susjednim zemljama organiziraju od strane samih medija, neprofitnih organizacija, akademske zajednice i novinarskih udruženja. Promjena je moguća, ali problem leži u volji i slobodi samih novinara. Ali to je već druga tema koja zahtjeva drugačiji pristup istraživanja i koja će možda biti obuhvaćena u nekim drugim istraživačkim radovima.

10. Popis literature

- Bobić, Drago (1987) *Što s događajem – o umijeću novinskog obavještavanja*. Zagreb: Informator
- Car, Viktorija (ur) (2015) *Mi i oni kroz medijske naočale*. Zagreb: Kuća ljudskih prava
- Carter, David (2011) *Stonewall pobuna koja je rasplamsala gej revoluciju*. Zagreb: Udruženje Zagreb Pride
- Chomsky, Noam (2002) *Mediji, propaganda i sistem*. Zagreb: Čvorak, 2002.
- Čaušević, Jasmina (2012) *Simboli*. U: Gavrić, Saša i Čaušević, Jasmina (ur) *Pojmovnik LGBT kulture (str. 424-432)*. Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar
- Dobrović, Zvonimir i Bosanac, Gordan (ur) (2007) *Usmena povijest homoseksualnosti u Hrvatskoj*. Zagreb: Domino
- Đurić, Dušan (1997) *Novinarska enciklopedija*. Beograd: BMG
- Gunter, Barrie (2000) *Media Research Methods: Measuring Audiences, Reactions and Impact*. London: Sage Publication
- Hudeček, Lana (2006) *Jezične značajke novinskih naslova*. U: Granić, Jagoda (ur) *Jezik i mediji – jedan jezik: više svjetova (297-303 str.)*. Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku
- Juras, Sanja (2012.) *Izvještaj o stanju ljudskih prava LGBT osoba u 2011. godini*. Zagreb: Lezbijska grupa Kontra
- Juras, Sanja i Bosanac, Gordan (ur) (2004) *Lgbt priručnik za korištenje antidiskriminacijskih odredbi i zakona RH*. Zagreb: Iskorak
- Malović, Stjepan (ur) (2004) *Bogatstvo različitosti*. Zagreb: Sveučilišna knjižara
- Malović, Stjepan (2007) *Mediji i društvo*. Zagreb: Sveučilišna knjižara
- Malović, Stjepan (2005) *Osnove novinarstva*. Zagreb: Golden marketing – tehnička knjiga
- Pikić, Aleksandra i Jugović, Ivana (2006) *Nasilje nad lezbijkama, gejevima i biseksualnim osobama u Hrvatskoj: izvještaj istraživanja*. Zagreb: Lezbijska grupa Kontra
- Šego, Jasna (2009) „*Obrazovanje za medije – doprinos medijskoj kompetentnosti i kulturi odgovornosti*“, u: D. Labaš (ur.), *Novi mediji – nove tehnologije – novi moral*. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

- Trbonja, Nermina (2012) *Zajednica*. U: Gavrić, Saša i Čaušević, Jasmina (ur) *Pojmovnik LGBT kulture* (str. 495-498). Sarajevo: Sarajevski otvoreni centar, Fondacija Heinrich Böll - ured u BiH
- Zgrabljic Rotar, Nada (ur) (2005) *Medijska pismenost i civilno društvo*. Sarajevo: Mediacentar

Internetske stranice

- Libela.org (2016) <http://www.libela.org/vijesti/2621-ostre-kritike-mladih-snaga-na-povrsnost-subjektivnost-i-nedovoljnu-informiranost/> (pristupljeno: 4. svibnja 2016.)
- Hina.hr (2016) <http://www.hina.hr/#info-hina> (pristupljeno: 17. svibnja 2016)
- Zagreb-pride.net (2016) <http://www.zagreb-pride.net/hr/povorka-ponosa/stonvolaska-pobuna-1969/> (pristupljeno: 10. svibnja 2016.)
- Zakon.hr (2016) <http://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima> (pristupljeno: 3. svibnja 2016.)
- Zakon.hr (2016) <http://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima> (pristupljeno: 3. svibnja 2016.)
- Jutarnji.hr (2016) <http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/sramota-u-splitu-10.000-homofoba-htjelo-rastrgati-400-sudionika-gay-parade/2053008/> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)
- Slobodnadalmacija.hr(2016)<http://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/hrvatska/clanak/id/134927/kaos-u-splitu-pride-prekinut-zbog-nasilja-ozlijeeno-pet-osoba-policija-evakuirala-sudionike-video-foto> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)
- Tportal.hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/133106/Split-Pride-mora-ici-dalje.html> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)
- Gong.hr (2016) <http://gong.hr/hr/aktivni-gradani/gradansko-obrazovanje/svaki-cetvrti-maturant-pokazao-stavove-nepozeljne-/> (pristupljeno: 3. svibnja 2016.)
- Vijesti.rtl.hr (2016) <http://www.vijesti.rtl.hr/novosti/397084/split-polozio-popravni-gay-pride-prosao-bez-incidenta/> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)
- Tportal.hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/266836/Helikopter-nadlijece-Split-uskoro-krece-Pride.html> (pristupljeno 2. svibnja 2016.)
- Tportal.hr (2016) <http://www.tportal.hr/vijesti/hrvatska/265334/Ocekujemo-gradonacelnika-na-celu-Split-Pridea.html> (pristupljeno: 2. svibnja 2016.)

Sažetak

Tema diplomskog rada bila je medijsko izvještavanje o Povorci ponosa u Splitu od 2011. godine do 2015. godine. Način medijskog izvještavanja se istraživao u dvije dnevne novine, a to su *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*. Analizirano je ukupno 148 priloga. *Slobodna Dalmacija* je u periodu od 2011. do 2015. godine objavila 113 priloga, a *Novi list* 35 priloga. Obuhvaćeni su svi prilogi objavljeni na temu Povorke ponosa u Splitu u navedenom vremenskom razdoblju. Konkretno je cilj istraživanja bio analizom dviju dnevnih novina, iako regionalnih jako utjecajnih i čitanih, utvrditi obrasce izvještavanja o Paradi ponosa u Splitu, s naglaskom da se takvim načinom izvještavanja samo djelomično ističe pravo značenje tog prosvjednog marša. Korištena je metoda analize sadržaja kako bi se objektivno odredile karakteristike vezane uz izvještavanje. Orijentacija je bila na brojčanom utvrđivanju određenih značajki poput vrste objavljenih priloga, broja izvora te njihove (ne)anonimnosti, razlikovanje stava od činjenica, broja primjera pozitivne prakse te smanjivanje broja objava usporedo sa smanjivanjem nasilja na Povorkama ponosa u Splitu. Matricom su obuhvaćene 24 kategorije, a sve su kategorije uskog tipa. Istraživanje se temeljilo na numerički definiranim statističkim pravilima koji su dobiveni unošenjem podataka u kodnu listu, a odnosili su se na pitanja iz unaprijed strukturirane matrice. Dobiveni su rezultati statistički analizirani i obrađeni. U okviru istraživanja glavna je hipoteza bila da dnevne novine *Slobodna Dalmacija* i *Novi list*, svojim izvještavanjem o Povorci ponosa u Splitu uglavnom su djelomično izvještavale o značenju i pravom smislu Povorke ponosa, te je ona u konačnici i potvrđena. Dokazano je kako obje novine u konačnici nisu dovoljno pridonosile osvještavanju javnosti o samom značenju Povorke ponosa u Splitu, problemima s kojima se LGBT zajednica susreće te njihovim zajamčenim pravima, a posljedično tome nisu dovoljno sudjelovale u procesu bolje socijalne integracije i prihvaćanja LGBT zajednice od strane većinskog društva.

Ključne riječi: *Slobodna Dalmacija*, *Novi list*, Parada ponosa u Splitu, LGBT, analiza sadržaja, matrica, hipoteza

Summary

The main theme of this work was the media coverage of the Gay Pride in Split from 2011 to 2015. Media coverage was explored in two daily newspapers, *Slobodna Dalmacija* and *Novi list*. Both newspapers have published a total of 148 articles, *Slobodna Dalmacija* has published 113 pieces and *Novi list* 35 pieces. The number of 148 articles covers all the articles published on the topic of Gay Pride in Split from 2011 to 2015. The specific aim of the research was the analysis of two daily newspapers, both very influential regional newspapers, to determine patterns of reporting on the Pride Parade in Split, emphasizing that such way of reporting only partially highlights the true meaning of this protest march. The method that was used in this work was the content analysis in order to objectively determine the characteristics associated with reporting. Orientation was the numerical determination of certain features such as the type of articles, the number of sources and their anonymity, distinguishing attitude of facts, the number of examples of good practice and decrease of the articles which that is parallel with decrease of violence on the Pride Parade in Split. The matrix included 24 categories, and all are narrow category type. The study is based on numerical defined statistical rules obtained by entering data in the code list, and referred to the issues of prestructured matrix. Results were statistically analyzed and processed. In the study the main hypothesis was that the daily newspapers *Slobodna Dalmacija* and *Novi list* only partially reported on the meaning and the true sense of the Split Gay Pride, and it was eventually confirmed. There is evidence that both newspapers ultimately did not contribute enough to the public awareness about the significance of Pride in Split, problems that the LGBT community faces and their guaranteed rights, and consequently did not participate in the process of better social integration and acceptance of the LGBT community by the majority.

Keywords: *Slobodna Dalmacija*, *Novi List*, Split Gay Pride, LGBT, content analysis, matrix, hypothesis

Prilog

Matrica

1. DNEVNE NOVINE (NOV)

1. *Slobodna Dalmacija*
2. *Novi list*

2. RUBRIKA (RUBR)

1. vanjska politika
2. unutrašnja politika
3. kultura
4. gradska ili regionalna rubrika
5. sport
6. crna kronika
7. dnevni događaji (kino, izložbe, TV raspored, radio, program)
8. oglasi (mali poslovni, cjelostranični)

3. ŽANR (ŽANR):

1. Vijest i kratka vijest (do 10 redaka)
2. Kratki članak-izvještaj (iznad 10 redaka do pola stranice)
3. Članak analiza (pola stranice do 1/1)
4. Sivic, okvir
5. Veliki članak-analiza (1/1 do 3/1)
6. Reportaža
7. Pismo čitatelja
8. Komentar
9. Kolumna
10. Uvodnik
11. Intervju
12. Fotovijest
13. Ispravka-demnti
14. Glas naroda
15. Priopćenje

4. DAN OBJAVE (OBJ)

1. Ponedjeljak
2. Utorak
3. Srijeda
4. Četvrtak
5. Petak
6. Subota
7. Nedjelja

5. OPREMA NASLOVA (NASL 1)

1. Samo glavni naslov
2. Nadnaslov, naslov, podnaslov, međunaslov
3. Nadnaslov, naslov, podnaslov
4. Naslov, podnaslov, međunaslov
5. Naslov, međunaslov
6. Nadnaslov, naslov
7. Naslov, podnaslov
8. Nadnaslov, naslov, međunaslov

6. TIP NASLOVA (NASL 2)

1. Informativan – temelji se na podacima iz članka, uravnotežen, ne prenosi govor mržnje, ne donosi osude, doslovno prenosi citate
2. Senzacionalistički – sve suprotno od informativnog, „napuhuje“ događaje, cilj mu je da izazove šok, ne prati tekst, sugerira zauzimanje određene pozicije.
3. Kritički – iz poznatih argumenata kritizira, ali ne vrijeđa, nije mu cilj destruktivnost već afirmativnost, upućuje na propuste, poziva na akciju.
4. Teško je odrediti

7. PRISTUP NASLOVU (NASL 3)

1. Neutralan pristup

2. Pozitivan-u naslovu se prema temi, osobi ili instituciji zauzima izrazito pozitivan i pohvalan stav
3. Negativan pristup-u naslovu se izravno prema temi, osobi ili instituciji zauzima izrazito negativan stav, retoričkim pitanjem se aludira na negativnost

8. PODUDARAJU LI SE NASLOV I TEKST PRILOGA (PODUD)

1. Naslov(i) se podudara sa sadržajem teksta
2. Većina naslova se podudara sa sadržajem teksta
3. Većina naslova se ne podudara sa sadržajem teksta
4. Naslov se u potpunosti razlikuje od teksta

9. KOLIKO IZVORA INFORMACIJA SE NAVODI U PRILOGU (IZVOR 1)

1. Jedan
2. Dva
3. Tri
4. Četiri
5. Pet i više
6. Nema izvora informacija

10. VRSTE IZVORA INFORMACIJA U PRILOGU (IZVOR 2)

0.

1. Službeni izvori (ovlašteni predstavnici i glasnogovornici, LGBT udruge, pisana priopćenja, javne izjave, drugi mediji)
2. Neslužbeni izvori (pojedinci, očevici)
3. Službeni i neslužbeni
4. Teško je utvrditi

11. POJAVLJUJU LI SE U TEKSTU NEIMENOVANI IZVORI INFORMACIJA? (IZVOR 3)

0.

1. Autor samo spominje neimenovane izvore
2. Autor se djelomično oslanja na neimenovane izvore informacija
3. Autor se u potpunosti oslanja na neimenovane izvore informacija

4. Nema neimenovanih izvora informacija
5. Teško je utvrditi

12. KOJA JE VRIJEDNOSNA ORIJENTACIJA PRILOGA (ORIJENT)

1. Pozitivna
2. Negativna
3. Neutralna
4. Mješovita
5. Teško je odrediti

13. MIŠLJENJA I ČINJENICE JASNO SE RAZLIKUJU (RAZL)

1. Da
2. Ne
3. Teško je odrediti

14. BROJ CITATA U PRILOGU (CITAT)

1. Jedan
2. Dva
3. Tri
4. Četiri i više
5. Nema citata

15. OBILJEŽJA AUTORA PRILOGA (AUTOR)

1. Potpisano punim imenom i prezimenom
2. Potpisano inicijalima
3. Samo ime
4. Samo prezime
5. Nepotpisan prilog
6. Inicijal imena i prezime
7. Agencijska vijest-Hina

8. Vijest preuzeta iz drugog medija

16. AUTOROVO RAZLIKOVANJE INFORMACIJE OD STAVA (STAV)

1. U prilogu je izražena samo informacija
1. 2. U prilogu je izražen samo stav
2. U prilogu je izražen i stav i informacija
3. Teško je odrediti

17. PRIMJERI POZITIVNE PRAKSE (PRIMJERI)

1. U prilogu se ne navode primjeri pozitivne prakse (pozitivni primjeri u RH ili inozemstvu iz svakodnevnog života o uspješnoj socijalnoj integraciji LGBT osoba i prihvatanju LGBT pridea kao pozitivne i potrebne manifestacije)
2. U prilogu se navode primjeri pozitivne prakse (pozitivni primjeri iz svakodnevnog života u RH ili inozemstvu o uspješnoj socijalnoj integraciji LGBT osoba i prihvatanju LGBT pridea kao pozitivne i potrebne manifestacije)

18. DISKRIMINATORNE RIJEČI (DISKRI 1)

1. U prilogu nema diskriminatornih riječi
2. U prilogu se pojavljuju diskriminatorne riječi

19. POZICIJA DISKRIMINATORNIH RIJEČI (DISKRI 2)

- 0.
1. Diskriminatorne riječi se pojavljuju u citatima
2. Diskriminatorne riječi se pojavljuju izvan citata
3. Diskriminatorne riječi se pojavljuju u citatima i izvan citata

20. AUTOR TEKSTA SE JASNO OGRAĐUJE OD DISKRIMINATORNIH RIJEČI (DISKRI 3)

- 0.
1. da
2. ne

21. VRSTA GRAFIČKE OPREME (GRAF)

1. Nema grafičke opreme
2. Fotografija
3. Ilustracija (crteži)
4. Grafika (tabele, grafovi, mape)
5. Ostalo

22. VJERODOSTOJNOST FOTOGRAFIJA (FOTO 1)

- 0.
1. Ima podrijetlo
2. Nema podrijetlo

23. PROVOKATIVNOST I NEGATIVNOST FOTOGRAFIJA (FOTO 2)

- 0.
1. Fotografije su negativne i provokativne (fotografijama se prikazuje nasilje, pretučeni pojedinci, golotinja, opscene scene)
2. Fotografije nisu negativne i nisu provokativne

24. ODNOST TEKSTA I FOTOGRAFIJE (FOTO 3)

- 0.
1. Fotografija i tekst su izravno povezani (prikazana je osoba/predmet/događaj koja se spominje u tekstu)
2. Fotografija i tekst nisu izravno povezani (fotografijom se aludira na neki dio sadržaja priloga)